

« بسمه تعالی »

به هر گونه اختلال در بدن بیماری می گویند.

بیماریهای مشترک انسان و دام (زگنوزها):

بیماریها یا عفونتهای هستند که بین انسان و سایر حیوانات یا بالعکس در شرایط طبیعی منتقل می شوند. مثل شاربن یا تب مالت. این تعریفی است که سازمان بهداشت جهانی در سال ۱۹۶۶ ارائه داده است.

ابتدا در مورد هر بیماری که فواسته باشیم بحث کنیم بایستی به موارد زیر اشاره

شود:

۱- مقدمه و توضیح کلی در مورد بیماری: که به صورت کوتاه بیماری تعریف می شود.

۲- اتیولوژی یا سبب شناسی: در این قسمت عوامل ایجاد کننده بیماری تعریف می شود.

۳- انتقال بیماری:

۴- علائم بالینی: منظور علائمی است که در مشاهده ظاهری و معاینه دام بدست می آوریم.

۵- علائم کالبد گشایی: منظور علائمی است که هنگام کالبد شکافی دام با آنها برخورد می کنیم.

۶- تشخیص: در این قسمت راههای مهم تشخیص از جمله راههای آزمایشگاهی مورد بررسی قرار می گیرند.

۷- تشخیص تفریقی: راههای که می توانیم بیماریهای دارای علائم مشابه را از یکدیگر تفکیک کنیم.

۸- درمان: داروهایی که در درمان بیماری استفاده می شود و بطور کلی روشهای درمانی مورد بررسی قرار می گیرند.

۹- پیشگیری و کنترل بیماری: در این قسمت راههای پیشگیری از بیماری و همچنین واکسنهای مختلف در ارتباط با بیماری بحث می شود.

نکته: زنفورژ: بیماری مشترک انسان و دام

اصطلاح فارماکولوژی (داروشناسی) که در اصل آشنای به انواع داروهاست. با تراپوتیک که در اصل شناخت روشهای درمانی است، نباید با یکدیگر اشتباه شوند.

تقسیم بندی بیماریها:

تقسیم بندی کلی که راجع بیماریها صورت می گیرد بیشتر براساس عوامل ایجاد

کننده بیماری است که شامل گروههای زیر می باشد:

۱- بیماریهای باکتریایی: که عامل ایجاد کننده آن باکتریست.

۲- بیماریهای ویروسی: که عامل ایجاد کننده آن ویروسهاست.

نکته: پریون در اصل ذره ای بین باکتری و ویروس می باشد مثل عامل بیماری جنون گاوی.

۳- بیماریهای انگلی: شامل انگلهای خارجی و داخلی بوده است.

۴- بیماریهای قارچی:

۵- بیماری متابولیکی (تغذیه ای): بیماریهایی است که به نحوه ای مربوط به تغذیه است مانند: تب شیر.

۶- بیماریهای ژنتیکی وراثتی: که مربوط به وراثت است و یکسری بیماریهای متفرقه دیگر که عامل ایجاد کننده آنها می تواند بعضی عوامل فیزیکی و یا شیمیایی باشد.

ارزیابی قسمتهای مختلف بدن دام:

الف) گوشها: در حالت طبیعی گوشها به طور افقی و یا کمی کشیده نگه داشته می شود و در موارد صداها عکس العمل نشان می دهند. در بیماریهای متعددی ممکن است وضعیت گوشها تغییر پیدا کند از لحاظ ظاهری نیز گوشهای یک دام سالم عاری از هر گونه انگل خارجی می باشد.

ب) چشمها: در حالت عادی کره چشم برجسته و چشمها حالت درخشان دارد. مخاط چشم هم معمولاً یک حالت ارغوانی دارد.

در یک گاو طبیعی پوزه معمولاً مرطوب و آغشته با بزاق می باشد و در موقع لمس کردن نسبتاً سرد می باشد.

(د) پستان دام: در یک گاو طبیعی پستان دارای یک شکل مطلوب می باشد بطوری که همه کارتیه ها یک اندازه و سر پستانک ها نیز هم اندازه می باشند در بیماریهای متعدد پستان ممکن است فرم غیرطبیعی به خود بگیرد. معمولاً در یک گاو بالغ طول سر پستانک ها حدود ۸ تا ۱۰ سانتی متر عرض آنها ۳ سانتی متر و نوک سر پستانک ها ۴۵ تا ۴۰ سانتی متر با زمین فاصله دارد.

(و) دم دام: در یک دام سالم دم دارای حرکات فعال بوده و در مقابل مواردی مثل خراش دادن و یا سوزن زدن به راحتی عکس العمل نشان می دهد. در بیماریهای متعددی ممکن است دم دچار حالت غیرطبیعی می گردد.

(و) اندامهای حرکتی: در یک دام طبیعی دستها و پاها به صورت کاملاً طبیعی و قرینه می باشند و مفاصل نه زیاد به هم نزدیکند و نه دارای ورم در قسمت مفاصل هستند و دام می تواند به راحتی حرکت کند.

(ز) پوشش خارجی دام: پوشش خارجی یک دام سالم معمولاً صاف و درخشان می باشد و رنگ آن بستگی به نوع // آن در نژادهای مختلف متغیر است و هر گونه اختلال در این وضعیت حالتی از بیماریست. هنگام لمس کردن پوشش خارجی دام

سالم مقداری رطوبت و چربی که در نتیجه ترشحات غدد چربی و عرق می باشد لمی می گردد.

علاوه بر بررسی این مشخصات ظاهری معاینات دیگری نیز توسط یک دامپزشک از یک گاو بعمل می آید. مثلاً اندازه گیری درجه حرارت بدن دام، بررسی ضربان قلب، بررسی حرکات دستگاه گوارش، همچنین بررسی ادرار دام، از لحاظ مختلف مثلاً رنگ ادرار که در حالت طبیعی زرد روشن می باشد و یا ممکن است در بیماریهای مختلف بسیار بدبو گردد. بررسی مدفوع نیز از لحاظ شکل طبیعی و بوی مدفوع می تواند در تشخیص بیماریهای مختلف مؤثر باشد.

بیماریهای غیر مسری یا غیر واگیر دار:

به بیماریها یا عفونتهای اطلاق می شود که از دام بیمار قابل انتقال به دام سالم نیست مثل کزاز.

کاشکسی: لاغری شدید

morbidity درصد واگیری

pk: انحراف اشتها

mortality درصد مرگ و میر

طرز ایجاد بیماری: زمانی که بافت کبد در اثر مهاجرت کرمهای کبدی دچار خرابی شدید شده باشد در این شرایط که معمولاً یک شرایط بی هوازی است. عامل بیماری

از دیاد حاصل کرده زهرا به حاصل از باکتری باعث نکروز (خرد یا خراب شدن بافت) کبدی می گردد.

نشانه های بیماری: در بیشتر موارد گوسفندان مبتلا به این بیماری بدون نشان دادن علامتی تلف می شوند زمانی که بیماری شدید نباشد و یک مقدار طولانی تر شده باشد معمولاً گوسفند از گله عقب افتاده، تنفس سریع پیدا کرده و روی // سینه زمین گیر شده و در همان حالت از بین می رود در مورد گاو معمولاً سیر بیماری طولانی تر است ولی در هر دو دام بیماری کشنده است.

درمان: درمان مؤثری در این بیماری نداریم مگر اینکه بیماری بسیار طولانی شده باشد.

پیشگیری: جهت پیشگیری در مرحله اول درمان انگلی می باشد که با کمک ضد انگلهایی از جمله رافوکساناید، کلوزانتل، فازینکس، این کار صورت می گیرد از طرف دیگر واکسیناسیون نیز در مورد گوسفندان بایستی سالانه انجام گیرد.

بیماری آنروتکسمی:

عامل بیماری: کلسترییدیوم پرفرانژنس می باشد. گونه های متعددی از این باکتری بیماری آنروتکسمی را ایجاد می کند از جمله A., B, C, D, E که در بین آنها گونه D از همه مهمتر است و بیماری حادی را در نشخوارکنندگان به ویژه بره ها ایجاد

می کند. گرچه گونه D بیشتر در بره ها ایجاد بیماری می کند. ولی می تواند در گوسفندان و بزهای بالغ، گوساله ها و ندرتاً گاوهای بالغ ایجاد بیماری کند. چند بیماری باکتریایی: سل، شاربلی، شاربلی علامتی، سالیمونلوز، آنترتوکسی، بدتولیسیم، کزاز.

چند بیماری ویروسی: تب برفکی، هاری، آبله، طاعون.

طیور: آنفلونزا، نیوکاسل، برونشیت، آبله مرغان.

انگلی: تیلریوز «زردی» دارو: بوتاکس سنوروز مغزی.

در حاشیه همین تقسیم بندی یکسری بیماریهای هستند که بعنوان بیماریهای مشترک

بین انسان و دام قلمداد می شوند که در اصطلاح به آنها زئونوز گفته می شود.

قبل از اینکه وارد بحث بیماریها شویم یکسری علائم حیاتی در مورد گاو بررسی می

کنیم:

۱- تنفس: این عمل که بوسیله پرده دیافراگم و عضلات بین دنده ای و شکمی صورت

می گیرد یکی از علائم حیاتی و مهم در دام است. تعداد تنفس طبیعی معمولاً در گاو

بالغ در هر دقیقه ۲۵ تا ۱۵ بار در دقیقه می باشد در موارد متعدد ممکن است تعداد

تنفس تغییر کند. بعضی از موارد فیزیولوژیک مانند آبیته سنگین، و یا ممکن است

پاتولوژیک باشد مانند تب یا نارسایی های قلبی و یا بیماریهای ریوی، علاوه بر تعداد

تنفس بایستی صداهای تنفسی نیز مدنظر قرار گیرند که معمولاً این کار با گذاشتن

گوشی روی نای می توانیم مواردی از قبیل سوت کشیدن ناله و یا سرفه را متوجه شویم.

۲- درجه حرارت بدن: درجه حرارت به معنای گرمای داخلی بدن است که معمولاً به دلیل اکسیداسیون داخل سلولی بوجود می آید. اینکار به کمک ترمومتر که داخل رکتوم گذاشته می شود تعیین می گردد. درجه حرارت بسته به عواملی ممکن است تغییراتی داشته باشد. مانند:

سن دام: مثلاً در مورد گوساله ها درجه حرارت $39/5$ تا $38/5$ و در بالغین 39 تا 38 درجه حرارت طبیعی است.

طول روز: مثلاً درجه حرارت بدن دام هنگام عصر $50/$ تا 1 درجه ممکن است از صبح بیشتر باشد.

شرایط محیطی: در فصلهای گرم درجه حرارت ممکن است بیشتر باشد.

افزایش فعالیت: که در فعالیت شدید تا 2 درجه بیشتر می شود.

فعالیت تناسلی: مثلاً 24 ساعت قبل از فحلی و یا زایمان درجه حرارت بدن دام بیشتر می شود.

۳- نبض: بهترین روش جهت گرفتن نبض ملامسه شریان صورتی در سطح جانبی

فک پایین می باشد. تعداد نبض نیز ممکن است براساس سن دام یا وزن دام تا

حدودی متغیر باشد مثلاً گوساله شیرخوار ۹۰ تا ۱۱۰ بار. گاو جوان ۷۰ تا ۹۰ زایمان کرده ۶۵ تا ۸۰ بار.

بیماریهای باکتریایی:

گروه مهمی از بیماریهای، بیماریهای هستند که عوامل ایجادکننده آنها باکتری است مهمترین این بیماریها عبارتند از:

۱- بیماریهایی که در اثر گروه باسیلوس ها ایجاد می شود مانند شاربن.
۲- بیماریهایی که در اثر کلاستریدیوم ها ایجاد می شوند مانند بیماری آنتروتوکسمی، کزاز و تورم عفونی کبد.

۳- بیماریهایی که در اثر بروسلاها ایجاد می شوند مانند بروسلوز.

داروهای ضدالتهاب عبارتند از:

۱- دگزامتازول

۲- فنیل متازول

۳- بتا متازون

۴- فلوزکسین مگلوکسین

۵- کتوفن «کتوپروفن»

۶- فنیل بوتازون «وتانین»

۷- predel _ 2x

هورمونها عبارتند از:

۱- اکسی توسین (تسهیل زایمان، ترشح شیر)

۲- استروژن (باز کردن دهانهی رحم هنگام فعلی و زایمان)

۳- پروژسترون (دوام آبستنی)

هورمونهای که در ایجاد فعلی و از بین بردن کیست تفسدانی مؤثر هستند عبارتند از:

۱- پروستاگلندین PGF_2

۲- لوتالیز lutalyse

۳- سنکرومیت

۴- گنادورلین

بیماری شاربین یا سیاه زخم:

بیماری فوق حادی است که در بیشتر موارد با مرگ ناگهانی همراه می باشد این بیماری معمولاً در تمام دنیا شایع است مگر اینکه پیشگیری خوبی صورت گیرد. پراکندگی این بیماری در یک منطقه براساس میزان پیشگیری، خاصیت زمین و آب و هوا متغیر است. بیماری در انسان به صورت عفونت موضعی پوستی بوده و به همین دلیل به آن سیاه زخم نیز گفته می شود. اگرچه ممکن است در انسان هم به صورت کشنده باشد. این بیماری بیشتر در گوسفند و گاو و کمتر در بز و اسب می باشد.

علل تولید بیماری: عامل اختصاصی بیماری باسیلوس آنتراسیس می باشد. که می تواند در مجاورت هوا تولید هاک کند و برای مدت طولانی محیط را آلوده سازد. این باکتری در مقابل ضد عفونی کننده ها مقاوم است بیماری می تواند از طریق خوردن خاک آلوده، استنشاق، یا خراشهای پوستی وارد بدن شود. همچنین یکسری مگسهای گزنده و سایر حشرات می توانند میکروب شاربن را با خود عمل کنند.

علائم بیماری: خروج خون از منخرین، دهان، مقعد و فرج می باشد. در مواردی که بیماری به شکل فوق حاد می باشد علائمی پس از مرگ خروج خون از منخرین، دهان، مقعد و فرج می باشد. در مواردی که بیماری به شکل فوق حاد می باشد علائمی که در دام مشاهده می شود تب ۴۲ درجه، تنفس شدید و عمیق، پر خونی مخاط، سقط جنین، اسهال خونی مشاهده خون در شیر می باشد.

درمان بیماری: کمتر ممکن است این بیماری معالجه گردد. چنانچه بیماری به شکل فوق حاد نباشد و در ابتدای بیماری متوجه شویم می توانیم از یکسری از داروها با دز بالا مانند پنی سیلین استرپتومایسین یا به طور مخفف (PEN + STRP) استفاده کنیم.

راه سریع و مطمئن در این بیماری پیشگیری است که با رعایت بهداشت و واکسیناسیون به موقع انجام می شود چنانچه با لاشه شارینی برخورد کردیم بایستی بلافاصله دفن شده و یا سوزانده شود و روی لاشه آهک ریخته شود.

واکسیناسیون این بیماری بایستی مرتب و به طور سالانه انجام شده و حتی بهتر است در مناطق آلوده ۲ نوبت در سال تزریق شود. میزان تزریق واکسن ۰/۵ سی سی، بهترین فصل، فصل بهار و معمولاً به گوسفندان بالای ۳ ماه تزریق می شود.

گروهی از بیماریها توسط کلستریدیوم ها ایجاد می شود که از جمله آنها کزاز، تورم عفونی کبد یا (سیاه مرض) آنتروتکسمی، بوتولیسم، شاربن علامتی می باشد که سه بیماری اول توضیح داده خواهد شد.

کزاز:

یک بیماری بسیار کشنده در تمام دامهاست که بصورت زیاد شدن حساسیت، انقباض عضلات و تشنج مشخص می شود.

عامل بیماری: عامل بیماری کلستریدیوم تتانی می باشد که می تواند با تولید اسپور مدتها و سالها در خاک بماند این بیماری حتی گرمای ۱۰۰ درجه سانتیگراد را بمدت ۳۰ تا ۶۰ دقیقه تحمل می کند.

طرز انتقال بیماری: از راههای متعددی بیماری منتقل می شود از جمله زخمهایی که به دلایل مختلف مانند اخته کردن، هنگام زایمان از طریق مجاری تناسلی، پشم چینی و یا قطع دم بره ایجاد می گردد.

نشانه های درمانگاهی: دوره کمون این بیماری معمولاً ۳ روز تا ۱ هفته، حتی ممکن است تا چند ماه طول بکشد. ابتدا سختی در عضلات، سپس لرزش عضلات، انقباض

عضلات فک و دشواری در حرکات، بیرون زدن پلک سوم، برافراشته شدن دم و بتدریج حیوان به شکل یک اسب چوبی پیدا می کند. درجه حرارت دام تختی به ۴۲ درجه می رسد.

درمان: بیماری معمولاً در اسب و گوسفند کشنده بوده ولی در مورد گاو بخصوص در زمانی که دوره کمون بیماری طولانی باشد. ممکن است بهبودی حاصل شود جهت درمان یکسری آنتی بیوتیکهای وسیع الطیف مانند: پنی سیلین.

علائم بیماری: تورم پستان حاد، چشم درد (سفید شدن چشمها)، تورم مفاصل توأم با درد و سقط جنین از جمله مهمترین علائم است. در بسیاری موارد پستان برای همیشه صدمه می بیند.

درمان بیماری: از جمله آنتی بیوتیکهای خیلی خوب تایلوزین می باشد که به صورت ویال های ۵۰ یا ۱۰۰ سی سی و به صورت ۵٪ و ۲۰٪ در بازار موجود می باشد علاوه بر آن بهتر است از یکسری ویتامین ها مانند ویتامین A که در بهبودی چشمها اثر دارد استفاده کنیم.

پیشگیری: بایستی واکسیناسیون سالی یک بار انجام گیرد. معمولاً دو ماه به زایش واکسیناسیون صورت گرفته و بهتر است ۲۰ روز بعد نیز تکرار شود. میزان تزریق واکسن ۱ سی سی به صورت زیر جلدی می باشد.

تزریق واکسن در ///: ۱- تزریق در پوست بال، واکسن آبله، نیوکاسل.

۲- فرو بردن نوک در محلول واکسن.

۳- چکاندن واکسن در چشم، نیوکاسل N.D.

۴- از طریق آب آشامیدنی.

۵- اسپری کردن، برونشیت IB.

طرز ایجاد بیماری: در شرایط عادی گونه کلستریدیوم پرفرانجنس در دستگاه گوارش وجود دارد و حتی می تواند تولید زهرابه بنماید ولی ایجاد بیماری نمی کند. زمانی که جیره غذایی تغییر کند و بخصوص زمانی که غلات بیش از اندازه مصرف شود این عوامل باعث رکود دستگاه گوارش و انباشتگی آن می شود تمام این دلایل باعث افزایش باکتری می گردد و با تولید زهرابه باعث ازدیاد بیماری می گردد.

نشانه های بیماری: در این بیماری معمولاً دامها بدون نشانی می میرند چنانچه قبل از مردن به علائم توجه کنیم وجود کف در دهان، تشنج، بعضی موارد نفخ شکم، تلوتلو خوردن دام و زمانی که بیماری بیشتر طول بکشد اسهال سبز چسبناک از جمله علائم است.

علائم کالبد گشایی: از مهمترین علائم کالبد گشایی وجود خونریزی و نقاط خون مردگی در پرده داخلی قلب، پرخونی در شیردان و مخاط رودهها، وجود مایع تقریباً کاهی رنگ در پرده خارجی قلب. چنانچه یک مقدار طول بکشد لاشه به سرعت گندیده

می شود پشم به سهولت کنده می شود و از علائم مهم چند ساعت پس از مرگ، وجود کلیه های نرم و له شده می باشد.

درمان و پیشگیری از بیماری: کار خاصی در مورد درمان نمی توانیم انجام دهیم

مگر اینکه شدت بیماری زیاد نبوده و در همان مراحل اولیه از آنتی بیوتیک خوراکی

استفاده کنیم و می توان با روشهای زیر از بیماری پیشگیری کنیم:

۱- بتدریج عادت دادن دامها به غذایی جدید و کاهش مواد غذایی قبلی.

۲- واکسیناسیون مرتب و به موقع در فصل تغییر رژیم غذایی میزان تزریق ۳ - ۲ سی

سی ۱۴ روز بعد تکرار، واکسن در شیشه های ۲۵۰ سی سی و روش تزریق زیر

جلدی و پشت کتف انجام می شود.

بیماری آگالاکسی:

از جمله بیماریهایی است که در اثر میکوپلازماها ایجاد می شود. عامل بیماری

آگالاکسی واگیر در بز و گوسفند به نام میکوپلازما آگالاکتیه می باشد.

بیماریهایی که توسط سالمونلاها ایجاد می شود:

مهمترین بیماری این گروه بیماری سالمونلوز می باشد عامل بیماری شایعترین

سالمونلا دابلین و سالمونلا تایفی موریم می باشد که می تواند بیماری را در گاو و

گوسفند و بز ایجاد کند.

راه انتقال: منشأ اصلی عفونت بطور کلی آلوده شدن چراگاهها، غذاها و با آب

آشامیدنی می باشد و راه انتقال آنها به بدن نیز از طریق گوارشی خواهد بود.

علائم بیماری: بعد از اینکه عامل بیماری از طریق دستگاه گوارش وارد بدن شد

علائم برحسب شدت بیماری متغیر خواهد بود به طور مثال شدیدترین علائم را می

توانیم در گوساله ها داشته باشیم که یک حالت سپتی سمی شدید می باشد.

در این موارد مهم عبارتند از:

تب شدید، بی حالی و گیجی، نشانهای عصبی مانند عدم تعادل، انقباض کره چشم

دیده می شود.

ولی در دامهای بالغ بیشتر مربوط به دستگاه گوارش است لذا تورم دیده به صورت

خفیف یا شدید از مهمترین علائم است که در این موارد بیشتر اسهال شدید و آبکی و

گاهی اسهال خونی، قطع کامل جریان شیر، تب، غلتیدن دام و بوی گندیده مدفوع از

مهمترین علائم می باشد. یکی از بیماریهایی است که می تواند سقط جنین ایجاد کند.

درمان بیماری: بیماری زمانی که حالت شدید داشته باشد و تورم زیادی در روده ها

ایجاد شده باشد کار خاصی برای درمان نمی توانیم انجام دهیم ولی زمانی که اوایل

بیماری باشد می توانیم از بعضی آنتی بیوتیکهای وسیع الطیف بخصوص

سولفادیمیدین که هم به شکل تزریقی و هم خوراکی دارد استفاده کنیم در تزریقی ۱

سی سی به ازای هر ۵ کیلوگرم وزن زنده بدن به مدت ۳ تا ۵ روز.

پیشگیری از بیماری: چون راه انتقال بیماری از طریق آب و مواد غذایی آلوده بود.

لذا آب آشامیدنی دامها و همچنین مواد غذایی بایستی مرتب کنترل شود.

پاستورلوز ریوی یا تب حمل و نقل:

عامل بیماری دو گونه از پاستورلاها عامل ایجاد کننده بیماری هستند که مهمترین

آنها پاستورلاهمولتیکا و پاستورلامولتی سیدا است. این بیماری بیشتر در مورد

گاوهای جوان در حال رشد (سن ۶ ماه تا ۲ سال) بروز می کند. اگرچه ممکن است

در هر سنی باشد به این دلیل تب حمل و نقل گفته می شود که بیشتر هنگامی ایجاد

می شود که بخصوص در فصل پاییز و زمستان دامها را از یک مکان به مکان منتقل

می کنند.

نشانه های بیماری: تب ناگهانی و شدید، خمودگی، بی اشتها، تنگی نفس همراه با

سرفه، ترشحات مختصر آبکی و چرکی از بینی و ممکن است ترشحات چشم نیز

وجود داشته باشد.

درمان: بیشتر مواقع بدون معالجه ظرف ۳ تا ۷ روز بهبودی در دام حاصل می شود

ولی جهت درمان می توانیم از یک سری آنتی بیوتیکها بخصوص پنی سیلین

استرپتومایسین استفاده کنیم.

پیشگیری: کاهش خستگی دامها در حین حمل و انتقال کمک مهمی در پیشگیری از

بیماریها خواهد داشت.

بیماری تورم پستان MASTITIS:

بطور کلی تورم پستان با ادم پستان فرق دارد. ادم پستان یا خیز پستان بیشتر بعد از زایمان ایجاد می شود و تقریباً یک حالت فیزیولوژیک می باشد و آنهم بیشتر تجمع آب بین سلولی است در این مورد برخورد ما با تورم پستان فرق می کند و در بسیاری موارد خود بخود برطرف می گردد. ولی در تورم پستان وضعیت فرق می کند.

ضررهای اقتصادی حاصل از ورم پستان عبارتند از:

- ۱- کاهش شیر ۷۰ درصد: خسارت اقتصادی ورم پستان مربوط به کاهش شیر است.
- ۲- پایین آمدن کیفیت شیر: معمولاً حدود ۷ درصد ضرر اقتصادی مربوط به این مورد می باشد که در اصطلاح به علت بریده شدن شیر مجبور به دور ریختن آن می شویم.
- ۳- حذف گاوها: تورم پستان باعث کور شدن یک یا چند کارتیه می گردد. گاوی که دارای ۳ سه کارتیه کور باشد و یا در سال سه بار مبتلا به تورم پستان گردد. بایستی از گله حذف شود. ۱۴٪ خسارت اقتصادی مربوط به همین مورد است.
- ۴- تلفات گاو مبتلا: گاوی که مبتلا به ورم پستان فوق حاد باشد بیشتر موارد منجر به مرگ می گردد که البته خسارت اقتصادی آن در گاوداری اندک است.
- ۵- افزایش هزینه درمان: معمولاً ۸٪ خسارت حاصله مربوط به هزینه های درمانی است.

آسیب شناسی:

عوامل ایجاد کننده تورم پستان را در یک تقسیم بندی کلی به دو گروه تقسیم می

کنیم:

الف) عوامل مستعد کننده: عوامل مستعد کننده خود نیز به دو دسته تقسیم می

شوند:

یکسری عوامل فیزیولوژی و تشریحی پستان است.

یکسری عوامل محیطی هستند. از جمله عوامل فیزیولوژیکی و تشریحی مانند موقعیت

پستان که گاوهای که دارای پستانهای بسیار بزرگ هستند بیشتر در معرض آسیب

های مکانیکی قرار می گیرند.

شل بودن لیگمانهای نگهدارنده:

پستان دارای شش زوج لیگمان (لیگمانت) می باشد که چهار زوج میانی و دو زوج

جانبی است. کار آنها بالا نگهداشتن پستان است در صورت شل شدن مثلاً در اواخر

حاملگی و اوایل آبستنی یا در سنین پیری زمینه ورم پستان را بیشتر می کند. چنانچه

لیگمانها پاره شود به آن پستان پاندولی گفته می شود.

فرم و ساختار سر پستانک:

بزرگ بودن سر پستانک سبب جا نگرافتن آن در سر پستانک شیردوش می باشد و یا

کوتاه بودن بیش از اندازه سر پستانک باعث خوب دوشیده نشدن آن می شود و یا

ممکن است کانال سر پستانک بیش از حد گشاده بوده و یا اسفنگر خراب باشد که همگی زمینه ساز ورم پستان است.

خصوصیات خود کانال سر پستانک:

سر پستانک دارای دو قسمت، مخزن در بالا و کانال باریک در پایین می باشد و ساختمان کانال از داخل به خارج عبارتند از: بافت پوششی، کراتین، عضلات صاف و پوست وجود دارد. بافت پوششی خود سدی در برابر میکروب است. کراتی از لحاظ نوع در دامهای مختلف فرق دارد. در گاوهای حساس به ورم پستان کراتین نازک تر و فاصله آن از بافت پوششی بیشتر و حاوی اسیدهای چرب غیر اشباع مانند استناریک، لینولنیک و اولنیک می باشد. در گاوهای مقاوم به ورم پستان کراتین ضخیم تر، متراکم تر، فاصله آن از بافت پوششی کمتر و حاوی اسیدهای چرب اشباع مانند اسیداوریک، اسید پالمیتیک و اسید میرستیک می باشد. وراثت پذیری، در این اسیدها بالاست. لذا در برنامه های اصلاح نژاد از آنها استفاده می شود.

سلولهای سوماتیک شیر:

این سلولها متشکل از لکوسیتها و سلولهای پوشش سر پستانک می باشد. در حالت طبیعی بین ۱۰۰ تا ۲۵۰/۱۰۰۰ سلول سوماتیک در هر سانتیمتر مکعب شیر وجود دارد. وجود این سلولها باعث مقاومت در برابر ورم پستان می شود و گاوهای حساس

سلول سوماتیک کمتری دارند. اگر تعداد سلولهای سوماتیک از حد طبیعی بیشتر باشد

گاو مبتلا به تورم پستان تحت بالینی می شود که بعداً توضیح داده خواهد شد.

آنزیم لیزوزیم شیر: این آنزیم یا منشأ بافت پوششی دارد و یا از خون می آید و

سبب از بین بردن باکتریها می شود.

سن دام: با افزایش سن، حساسیت بیشتر می شود.

مرحله شیردهی: اکثر عفونت های پستان در اوایل دوره شیردهی (۲ - ۱ ماه بعد از

زایش) می باشد.

میزان تولید شیر: با افزایش تولید شیر حساسیت به ورم پستان بیشتر می شود.

عوامل محیطی مانند:

۱- فصل: هوای بسیار گرم و بسیار سرد و مرطوب و یا بسیار خشک پستان را

مستعدتر می کند.

۲- تغذیه: مصرف زیاد پروتئین، تغییر جیره از کنستانتره به مواد خشبی و برعکس،

تغذیه از مواد استروژن دار مثل شبدر و یونجه کمبود ویتامین E و سلنیوم از عوامل

مستعد کننده هستند.

۳- جایگاه: مانند مرطوب بودن بیش از حد، عدم رعایت بهداشت جایگاه، و نوع بستر

مورد استفاده که بهترین بستر کفش، بعد گاه و بعد تراشه چوب (خاک اره) می باشد.

عدم رعایت بهداشت دوشش:

نحوه کار ماشین شیردوشی:

عدم کارکرد صحیح ماشین و یا عدم استفاده صحیح از ماشین، عوامل مستعد کننده هستند. که در این ارتباط عواملی مانند شیردوشی بیش از حد یا کمتر از حد معمول، تندتر یا کندتر بودن شیردوشی از حد طبیعی، نامناسب بودن و ترک خوردن لاستیک یا لاینر سر پستانک شیردوشی از جمله عوامل ورم پستان است.

عوامل اصلی عبارتند از:

عوامل باکتریایی و در مراحل بعدی قارچ ها مانند اسپرژیلوس در ایجاد ورم پستان دخالت دارند.

عوامل باکتریایی: عوامل باکتریایی می توانند در دو گروه جای بگیرند.

تورم پستان مسری: که منبع عفونت گاو و کارتیه آلوده است و می تواند عامل بیماریزا را منتقل کند. (مهمترین عوامل تورم پستان مسری استرپتوکوکوس لاکتیه و استافیلوکوکوس اورئوس می باشد).

تورم پستان محیطی: منبع عفونت در اینجا محیط آلوده می باشد که از طریق بستر آلوده، آب آلوده (مهمترین عوامل تورم پستان محیطی E - COLI و استرپتوکوکوس دیس آگالاکتیه می باشد).

طبقه بندی ورم پستانها:

به طور کلی ورم پستانها را می توانیم به دو گروه کلی:

۱- تحت بالینی و ۲- بالینی تقسیم کنیم.

خود تورم پستان بالینی دارای درجات ۱ و ۲ و ۳ می باشد:

تورم پستان تحت بالینی:

در اینجا فقط تعداد سلولهای سوماتیک افزایش پیدا می کند که همراه با افت تولید شیر می باشد هیچگونه تغییر رنگی در شیر و یادگیری پستان در گاو دیده نمی شود این ورم پستان فقط از طریق اندازه گیری سلولهای سوماتیک قابل تشخیص است و معمولاً توسط تستی به نام استفاده از شیرآزما که معروف به تست سی . ام . تی . (C. M. T) می باشد که با توجه به تعداد سلولهای سوماتیک به درجات مختلف از جمله +۱، +۲ و یا +۳ مشخص می شود.

ورم پستان بالینی:

دارای انواع زیر می باشد که تورم بالینی درجه ۱ در این نوع ورم پستان فقط کمیت و کیفیت شیر از قبیل میزان تولید، رنگ، بو و PH تغییر می کند و در شیر چرک وجود دارد.

ورم پستان بالینی درجه ۲:

در اینجا علاوه بر کیفیت شیر پستان نیز درگیر می شود خود این ورم پستان چند درجه دارد از جمله حاد که در آن پستان متورم، گرم دردناک و شیر دارای لخته و

آبکی است. ورم پستان مزمن، پستان سفت و سرد بوده هنگام لمس توده های سفتی داخل آن است و شیر آبکی است.

تورم پستان بالینی درجه ۳ یا تورم پستان فوق حاد:

در اینجا علاوه بر درگیری پستان و غیرطبیعی بودن شدید شیر علائم سیستمیک در گاو مانند تب، بی اشتها، افزایش تعداد ضربان قلب، تب و مراحل پایانی شوک و سرد بودن اعضای انتهایی بدن دیده می شود. این ورم پستان اغلب در اثر E - COLI و استافیلوکوکوس اورئوس می باشد.

بروسلوز یا بانگ:

این بیماری در اثر باکتری بروسلا ایجاد شده و به سه قسمت می باشد. بروسلوزی که در اثر بروسلا آبروتوس ایجاد می شود در گاو ایجاد بیماری کرده و در انسان نیز می تواند بیماری ایجاد کند. بروسلوزی که توسط بروسلا اوویس ایجاد شده در گوسفند ایجاد بیماری کرده و باعث کاهش قدرت باروری در قوچها به علت تورم اپیدیدیم شده و در میشها می تواند سقط جنین ایجاد کند.

بروسلوزی که توسط بروسلا ملی تنسیس ایجاد شده و می تواند در گوسفند و بز ایجاد بیماری کند و در انسان نیز ایجاد بیماری می کند. که بروسلوزی که در گاو ایجاد بیماری می کند مهمترین آنهاست و از لحاظ اقتصادی خسارت زیادی وارد

کرده و از نقطه نظر بهداشت انسانی نیز به علت بوجود آمدن تب مالت اهمیت زیادی دارد.

طرز انتقال بیماری: این باکتری بیشتر تمایل به موضعی شدن در رحم، پستان، بیضه، غدد جنسی ضمیمه، غده های لنفاوی و کیسه های مفصلی دارد و همه اینها به عنوان منابع عفونت هستند از طریق مواد غذایی آلوده نیز به راحتی منتقل می شود.

علائم بیماری: نشانی اصلی درمانگاهی آن سقط جنین می باشد که اصولاً در سه ماهه آخر آبستنی اتفاق می افتد و از عوارض بعدی آن جفت ماندگی و تورم رحم است در دام نر تورم بیضه و اپیدیدم می باشد.

تشخیص بیماری: مهمترین راه تشخیص خون /// زیر دم است.

پیشگیری: واکسیناسیون دام با واکسن S 19 می باشد.

مهمترین بیماریهایی که به وسیله باکتریهای گروه میکوباکتریوم ایجاد می شود بیماریهای سل و یون می باشد.

نمونه ی آزمایشگاهی مناسب برای بیماری یون:

۱- ارسال یک قسمت از روده ی شسته شده.

۲- تهیه ی /// مخاط کنده شده از وکتوم.

۳- نمونه ی مناسب برای بیماری لیستریوز ارسال مغز در محلول فرمالین است.

بیماری سل:

دارای سه گونه گاوی (مایکوباکتریوم بوویس) و مرغی (مایکوباکتریوم اوویوم) و

انسانی (مایکوباکتریوم ترپوکولوزیس) است. در بین آنها گونه گاوی اهمیت بیشتری

دارد.

نمونه ی آزمایشگاهی :

۱- شیر در ظروف استریل.

۲- نمونه ای از چرک جراحات.

۳- نمونه ای از جراحات مشکوئی در محلول فرمالین.

عامل بیماری یون هم: مایکوباکتریوم پاراتوبوکلوژیس می باشد.

علائم یون: لاغری، اسهال پرتابی.

تشخیص بیماری: با استفاده از پروتئینی به نام توبرکولینی به عنوان آنتی ژن

استفاده می شود و در بازار به نام PPD عرضه می شود.

سل گاوی:

بیماری در گاوهای شیری اهمیت بیشتری دارد و انسان نیز به آن مبتلا می شود لذا

از لحاظ انسانی بسیار مهم می باشد بیشتر بخصوص گاوهایی که در جایگاه بسته

هستند شیوع دارد. از لحاظ حساسیت گاو، بز و خوک حساس تر و گوسفند و اسب طبیعتاً مقاومتر هستند.

طرز انتقال بیماری: عمده ترین منشأ عفونت دام آلوده است میکروب می تواند در هوای بازدم، مدفوع، شیر، ادرار، ترشحات رحم، وجود داشته باشد و بدین طریق وارد محیط شده دامهای دیگر و حتی انسان را آلوده سازد.

علائم بیماری: مهمترین علائم لاغری تدریجی، زیاد و کم شدن اشتها، نوسان گرمای بدن، تورم غده های لنفاوی، سرفه مزمن که بیشتر هنگام صبح و هوای سرد دیده می شود. سرفه معمولاً صدادار نیست و هر چند گاهی یکی، دو بار عارض می شود.

تشخیص: راه تشخیص تست سل از طریق تزریق توبرکولین به صورت بین جلدی در ناحیه گردن می باشد.

درمان: در مورد درمان کار خاصی نمی توانیم انجام دهیم. پیشرفتهای اخیر یکسری آنتی بیوتیک خوراکی را تجویز کرده اند مسأله مهم پیشگیری است که بعد از تشخیص توسط تست دامها حذف گاو صورت می گیرد.

اسهال حاد و تفکیک نشده گوساله ها نوزاد:

بیماری معمولاً در گوساله های کمتر از ده روز شیوع دارد که خسارت اقتصادی فراوانی به دنبال خواهد داشت. دلیل انتخاب این اسم به خاطر همکاری باکتری و

ویروسها می باشد از جمله مهمترین باکتری E – COLI و از جمله ویروسهای مهم روتاویروس و کورناویروس می باشد.

علائم بیماری: مهمترین علائم اسهال شدید و آبکی، کم شدن سریع آب بدن و مرگ در عرض چند ساعت یا روز.

درمان و پیشگیری: در ارتباط با درمان بیماری مگر اینکه در مرحله اولیه و قبل از دهیدراته شدن بدن گوساله اقدام گردد وگرنه موفقیت آمیز نخواهد بود در مورد این بیماری پیشگیری اهمیت خاصی دارد. اخیراً واکسنی بر علیه بیماری تهیه شده، ولی مسأله مهم دیگر در این بیماری بهداشت هنگام زایمان و یا بهداشت جایگاه گوساله می باشد که بایستی ضد عفونی کامل شده و سپس از شعله استفاده گردد.

بیماری مشمشه:

عامل بیماری پزودوموناس مالنی می باشد این بیماری در تک سمی ها دیده می شود و از این نظر، قابل انتقال به انسان می باشد و از لحاظ بهداشت انسانی اهمیت دارد. علائم بیماری بیشتر مربوط به دستگاه تنفس است و مهمترین علائم تب، سرفه، افسردگی، تنگی نفس همراه با خس خس (رال تنفسی) علامت مهم دیگر ترشحات مخاطی یا چرکی از یک یا هر دو بینی بیماری معمولاً در اسب به صورت مزمن، در قاطر و الاغ تقریباً همیشه حاد است. همچنین ممکن است مشمشه به صورت ضایعات

جلدی نیز مشاهده شود که در این صورت زخمهایی در نواحی بینی مشاهده خواهد شد.

بیماریهای ویروسی:

این بیماریها از این نظر مهم می باشد که معمولاً کاری در درمان آنها نمی توانیم انجام دهیم و بایستی سعی شود از این بیماریها پیشگیری کنیم مهمترین بیماریهای ویروسی که بحث می کنیم.

عبارتند از: تب برفکی، طاعون، هاری و آبله.

بیماری تب برفکی (FMD):

از جمله بیماریهای خطرناک و واگیردار می باشد که سریع الانتشار بوده و بیماری ضایعاتی را در دهان و سم ها ایجاد می کند.

عامل بیماری: ویروس این بیماری از گروه آنتروویروس ها می باشد که تیپ های مختلفی دارد از جمله

$Asia_1$ - SAT_3 - SAT_2 - SAT_1 - C - O - A

پراکندگی بیماری:

بیماری در تمامی مناطق ایران وجود دارد و تیپهای A , O به عنوان تیپهای بومی ایران محسوب شده و تیپ $Asia_1$ بعضی مواقع از کشورهای همسایه وارد ایران می شود بیماری واگیری شدید داشته ولی تلفات در بالغین ۲٪ می رسد. ویروس بیماری

در مقابل گرما حساس تر ولی در مقابل سرما مقاومتر است لذا در فصول پاییز و زمستان بخصوص در پاییز شیوع بیشتری دارد.

ویروس بیماری در مقابل اکثر ضد عفونی کننده ها مقاوم است ولی ترکیباتی مانند فرمالین و سود سوزآور به راحتی ویروس را از بین می برد.

در بین حیوانات، بیشتر بیماری در گاو دیده می شود ولی می تواند حیوانات دیگر مثل گوسفند ناقل عمده بیماری باشد.

طرز انتقال و سرایت بیماری:

مهمترین مشکل این بیماری این است که براحتی و به سرعت از یک منطقه به منطقه دیگر از طریق عواملی چون هوا، باد، حیوانات وحشی، تنفس، ترشحات بینی، شیر، مدفوع و آب آلوده صورت می گیرد و بشتترین راه سرایت از یک دام به دام دیگر معمولاً در اثر تماس انجام می گیرد.

علائم بیماری: ویروس این بیماری ابتدا به دهان حمله کرده، سپس ضایعاتی بخصوص روز زبان، لته ها، بین سمها و پستان ایجاد می کند. شیوع ضایعات به صورت هایپرپلازی بافت سلولی بوده که این مسأله باعث مستعد شدن این قسمت به جراحی می شود. بتدریج در این قسمتها تاولهایی به اندازه یک تا دو سانتی متر ایجاد می شود به دنبال آن ویروس می تواند وارد خون شده، تب ایجاد می شود بعد از سه تا هفت روز بتدریج تب پایین آمده و تاوها از بین می رود بدنبال آن مایع لزجی از

گوشه های دهان سرازیر می شود که همین مایعات می تواند عامل مهمی در انتقال بیماری به شمار آید. لازم به ذکر است به علت اینکه دام نمی تواند خوب نشخوار کند معمولاً در طی بیماری کف از دهان سرازیر می شود از علائم مهم دیگر بیماری در گاو آبستن، سقط جنین می باشد به علت نخوردن غذا به شدت لاغر شده تولید دام پایین آمده لذا خسارات اقتصادی حاصله بالاست.

پیشگیری و درمان: کار خاصی در مورد درمان نمی توانیم انجام دهیم و ضد عفونی کننده ها و داروهایی که استفاده می شود تنها به خاطر جلوگیری از عفونت های ثانویه است از جمله ضد عفونی کننده ها می توانیم از گلیسیرین ید، ترکیبات اسیدی مانند سرکه یا مواد قلیایی مثل جوش شیرین یا اسپری آنتی بیوتیک که تمامی اینها. به عنوان جلوگیری از عفونت ثانویه است.

پیشگیری: مهمترین مسأله در پیشگیری واکسیناسیون و همچنین رعایت موازین بهداشتی در گاوداریست بهتر است دامهایی که برای اولین بار واکسن تب برفکی مصرف می شود سه هفته بعد مجدداً تزریق انجام گیرد و در زمان آلودگی منطقه در مورد تمامی دامها هر سه ماه واکسیناسیون صورت گیرد. مقدار تزریق واکسن معمولاً در گوسفند یکی سی سی در گاوهای اصیل ۵ (پنج) سی سی استفاده شود. چنانچه خواسته باشیم واقعاً بیماری را در منطقه کنترل کنیم بایستی اولاً در مورد

دامهایی که وارد منطقه می شود قرنطینه کامل صورت گرفته واکسیناسیون آنها انجام گیرد و موازین بهداشتی را کاملاً در گاوداری انجام دهیم.

طاعون گاوی:

بیماری ویروسی حاد و فوق العاده مسری نشخوارکنندگان است که بیشتر جراحاتی را در مخاطات دستگاه گوارش وارد می کند به خاطر بروز بسیار سریع بیماری و تلفات زیادی که به دنبال دارد طاعون نامگذاری شده است.

پراکندگی یا اپیدمیولوژی بیماری:

این بیماری به بهیچ وجه در آمریکای شمالی دیده نشده ولی در بسیاری از مناطق آسیا بیماری به صورت بومی وجود داشته واکگیری این بیماری ۱۰۰٪ بوده و تلفات ۲۵٪ حتی تا ۹۰٪ را دارد. میانگین تلفات ۵۰٪ است. ویروس این بیماری در مقابل عوامل خارجی بسیار حساس بوده و در خارج از بدن در عرض چند ساعت از بین می رود.

نمونه ی مناسب:

- ۱- نمونه ای از جراحات روده ای در محلول فرمالین - سالمین ۱۰٪.
- ۲- قسمت هایی از طحال و غدد لنفاوی در یخ، تهیه گسترش هایی از موکوس. در نشخوارکنندگان کوچک هم طاعون مخصوص آنها به نام PPR (طاعون گاوی) وجود دارد که علائمی تقریباً شبیه طاعون گاوی دارد.

نشانیهای درمانگاهی:

تب شدید تا ۴۱/۵، بی اشتها، ترشح اشک که ابتدا آبکی و سپس چرکی می شود، تورم مخاط دهان بینی و ملتحمه چشم، بزاق ابتدا کف آلود و کمی آغشته به خون و سپس چرکی، اسهال و گاهی اسهال خونی شدید همراه با زور زدن دام بتدریج درجه حرارت بدن دام پایین آمده و منجر به مرگ می گردد.

درمان: به علت خطراتی که در انتشار بیماری وجود دارد نبایستی مدنظر قرار گیرد. پیشگیری: پیشگیری از بیماری و ریشه کنی آن در صورتی که موارد زیر را رعایت کنیم آسان است. نقل و انتقال حیوانات و فرآورده های آنها باید کاملاً تحت کنترل باشد و چنانچه در منطقه ای بیماری بروز کرد بایستی دامهای آلوده و حیوانات در تماس با آنها معدوم شود. واکسناسیون طاعون گاوی هر ساله به طور مرتب انجام شود که معمولاً واکسن در گوساله ۳ ماه به بالا و سالی یکبار بایستی تکرار گردد.

بیماری هاری:

هاری بیماری فوق العاده کشنده ویروسی است که موجب عفونت دستگاه عصبی می گردد تمامی حیوانات خونگرم ممکن است به بیماری دچار شوند. نمونه ی مناسب ارسال نیمی از مغز در گلیسرین ۵۰٪ و نیمه ی دیگر مغز در محلول دیکرومات.

عامل بیماری: عامل بیماری جزء رابدوویروسها است که تمایل زیادی به دستگاه عصبی دارد و یکی از ویروسهای درشت و نسبتاً کم مقاومت می باشد و در بزاق خشک شده در عرض چند ساعت از بین می رود.

پراکندگی بیماری:

بیماری در اکثر کشورهای جهان به استثنا کشورهای که به شکل جزیره هستند وجود دارد استرالیا و نیوزیلند هیچگاه بیماری را نداشته اند. عمده ترین ناقل بیماری روباه از لحاظ درجه حساسیت روباه، موش صحرائی و کایوت (کفتار) فوق العاده حساس، گاو، خرگوش و گربه حساسیت زیادی دارند. سگ، گوسفند و بز حساسیت شان متوسط است. // هیچ حساسیتی به هاری ندارد و یا فوق العاده کم است. خفاش تنها نوع حیوانی است که در بین همه اینها بیمار به ظاهر سالم می باشد و بدون نشانی می تواند عامل انتقال بیماری باشد. اغلب انتشار بیماری فصلی است و بیشتر در اواخر پاییز و زمستان دیده می شود و راه انتقال بیماری همیشه گزیدن بوسیله حیوان مبتلا می باشد البته ممکن است آلوده شدن زخم به وسیله بزاق آلوده نیز عامل انتقال بیماری باشد.

نشانیهای بیماری:

شکل خفیف و فلجی بیماری تلو تلو خوردن اندامهای خلفی هنگام راه رفتن، شل شدن دم و تمایل آن اغلب به یک سمت و کاهش حساسیت حیوان که بیشتر در اندامهای

خلفی است. زور زدن حیوان همراه با فلج مقعد که در این مورد معمولاً همراه با مکیده شدن هوا به داخل روده‌ها و یا خروج هوا می باشد دیده می شود و بتدریج حیوان زمین گیر می گردد.

ریزش بزاق نیز یکی از علائم بیماری است. مرگ معمولاً ۶ تا ۷ روز پس از بیماری فرا می رسد. در هاری خشن حیوان پر هیجان و نسبت به صدا و حرکات اشیا شدیداً حساس و تحریک پذیر می باشد در بعضی موارد به اشیا و حیوانات حمله می کند و نعره های بلند می کشد درجه حرارت دام معمولاً طبیعی است.

درمان: بایستی پس از آلودگی به این ویروس محل زخم را با ضد عفونی کننده های رایج شستشو دهیم حتی صابون می تواند از ابتلا بیماری جلوگیری کند.

پیشگیری: برنامه پیشگیری بسیار گسترده است و بایستی تمامی حیواناتی که بنحوی باعث انتقال بیماری می شود تحت کنترل باشند بخصوص حیواناتی مثل سگ و روباه بایستی واکسینه شوند چنانچه خواسته باشیم بیماری هاری کلاً وارد منطقه ای نشود تمامی دامها به علت طولانی بودن کمون بیماری باید ۴ تا ۶ ماه قرنطینه شوند هنگام ابتلا دام به هاری بایستی تا ۱۰ روز در یک مکان بسته نگهداری شده و پس از تلف شدن سر دام جدا شده و جهت تهیه واکسن به مؤسسه سرم سازی ارسال شود.

نمونه ی مناسب از مایع درون آبله، زخم پوست در محیط چارکول است.

آبله:

عامل بیماری آبله در حیوانات مختلف متفاوت است لذا آبله گاو، آبله گاومیش، گوسفند، بز و اسب و شتر هر کدام ویروس جداگانه ای دارد. آبله گوسفند و بز بیشتر در ناحیه زیر دم و گاو بیشتر در پستان اتفاق می افتد و براحتی از طریق دست شیر دوش یا دستگاه شیردوشی منتقل می گردد. جراحات آبله ابتدا به صورت پرخونی گلی رنگ، سپس دانه های برجسته سفید رنگ در اطراف منطقه پرخونی و بعد از آن به صورت تاول زرد رنگ که در وسط کمی فرو رفته است دیده شده و بتدریج تاول ها ترکیده نو بتدریج قرحه (زخم) ایجاد می شود. در مورد گاو معمولاً محل این جراحات محدود به قسمت پایین پستان و بخصوص سر پستانکها می گردد. بیماری بخصوص در مورد گوسفند خیلی واگیردار است حتی از طریق استنشاق هوا نیز قابل انتقال است. عامل بیماری آبله هرپس ویروس است.

علائم بیماری:

خشکی و ضعف عضلانی، تب شدید، ریزش آب از چشم و بینی و ایجاد جراحات پوستی بخصوص در مناطق بدون پشم. جراحات ممکن است در مخاط دستگاه گوارش، تنفسی و حتی ادراری، تناسلی دیده شود. در مورد گوسفند ممکن است تلفات حتی به ۵۰٪ برسد ولی در // معمولاً با واگیری ۹۰٪ تلفات حدود ۴٪ می باشد.

درمان:

درمانها بیشتر کمکی است و استفاده از پمادهای ویتامین A و یا ویتامین A به صورت تزریقی و همچنین پماد متیل سالیسیلات که حالت مسکن دارد استفاده می شود.

پیشگیری:

پیشگیری در مورد گوسفند و بز که شیوع بیشتری دارد بایستی هر ساله واکسیناسیون انجام گیرد که معمولاً بهترین زمان تزریق واکسن قبل از جفتگیری می باشد که به میزان ۰/۵ سی سی در گوسفند و بز تزریق می گردد.

ذات الریه:

بیماری است که علل گوناگون دارد از جمله عواملی که در ذات الریه دخالت دارند می تواند ورود دارو به داخل ریه باشد که در آن حالت به آن پنومونی استنشاقی گفته می شود. ذات الریه در مورد گوساله ها اهمیت خاصی دارد و بیشتر در گوساله های ۲ تا ۵ ماهگی و آن هم بیشتر در گوساله هایی که در جایگاه بسته نگهداری می شوند که تراکم بالا و شرایط محیطی نامناسب در شدت بیماری دخالت دارد در این موارد واگیری بیماری حتی به ۱۰۰٪ می رسد و تلفات ممکن است به ۳۰٪ برسد. عوامل ایجاد کننده بیماری ویروسهایی از جمله پارآنفلونزای تیپ ۳ و ویروس سن سی شیال (R. S. V) و از جمله باکتریها که دخالت دارد و همچنین کورینه باکتریوم می باشد.

نشانیهای بیماری:

تب ۴۰ تا ۴۰/۵ درجه، سرفه خشن، زمانی که باکتریها دخالت کنند درجه حرارت بدن بالاتر رفته، تنگی نفس شدیدتر شده و یک حالت توکسمی در بدن ایجاد می شود.

درمان بیماری:

به خاطر عفونت های ثانویه که ممکن است در اثر باکتری های دخالت کننده ایجاد شود یکسری آنتی بیوتیک ها تجویز می شود. از جمله آنتی بیوتیک های مؤثر پنی سیلین استرپتومایسین و تایلوزین و سولفادیمیدین می باشد.

پیشگیری:

بهترین راه پیشگیری بهداشت و نگهداری صحیح گوساله ها می باشد که بایستی جایگاه دارای تهویه مناسب و دمای مناسب باشد و گوساله های تازه خریداری شده تا اطمینان از سلامتی حاصل نکنیم با دیگر گوساله نگهداری نشود.

بیماریهای انگلی

یک علامت مشترک اکثر بیماریهای انگلی این است که پشم جلای خود را از دست می دهد و به راحتی کنده می شود. بیماریهای انگلی به طور کلی در دو گروه جای می گیرد.

بیماریهای انگلی داخلی

کپک یا دیستومانوز:

بیماری مهمی است که در اثر گرمهایی از گروه فاسیولا دیکروسلیوم و فاسیولونئیدس ایجاد شود. اصطلاح فاسیولیازیس فقط مخصوص انگل فاسیولا بوده که مهمترین و شایعترین فاسیولا، فاسیولا هپاتیکا می باشد. سیر تکاملی این انگل بدین شکل می باشد که بیشترین فصل شیوع آن فصل بهار می باشد. ابتدا تخم انگل وارد روده شده دفع می گردد که در مرحله اول به آن میراسیدیوم گفته شده و وارد بدن حلزون می گردد. نوع حلزون بیشتر لیمنه آ می باشد پس از طی سیر تکاملی به صورت متاسرکر وارد بدن میزبان می گردد. پس از آن می تواند وارد کبد شده ضایعاتی را در کبد ایجاد کند بسته به تعداد متاسرکراهایی که وارد بدن شده اند تظاهرات بیماری فرق می کند.

از مهمترین علائمی که در انگل های کبدی دیده می شود بطنی زیر فکی یا خیز زیر فکی می باشد. در ارتباط با انگل دیکروسلیوم تفاوتی که در سیر تکاملی وجود دارد این است که دارای دو میزبان واسطه می باشد حلزون و مورچه مورد نظر فورمیکا می باشد.

علائم:

لاغری، کم خونی. بطنی زیر فکی، رافوکساناید است.

درمان و پیشگیری:

اقدامات مهمی که بایستی انجام دهیم عبارتند از: زهکشی زمینهای مرطوب، درمان هدفدار و زمان بندی شده (درمان استراتژیک) که در این مورد به طور مرتب داروهای ضد انگل کبدي از جمله رافوکساناید و کلوزانتل خورانده می شود. مبارزه با حلزونها، در مورد انسان میزبان اتفاقی است و می تواند در نتیجه تماس با علوفه و یا خوردن سبزیجات آلوده مبتلا گردد.

کیست هیداتیک یا هیداتیدوز:

با توجه به اینکه انگلهای داخلی دام کلاً در سه گروه سستودها، نماتودها، ترماتودها هستند در این بیماری انگلهای مختلفی دخالت دارد که مهمترین آنها مرحله لاروی سستود اکینوکوس گرانولوزوس می باشد. میزبان قطعی آن سگ، میزبانهای واسطه گوسفند، گاو و برخی دیگر از حیوانات می باشد. تخم این انگلها از روده میزبان قطعی دفع شده و از طریق گوارش وارد بدن میزبان های واسطه می گردد. در بدن میزبان در بقیه اعضای دیگر نیز کیست تشکیل شود. بیماری در انسان بخصوص زمانی که کیست ها پاره شود بسیار خطرناک می باشد و بایستی هرچه سریعتر به تشخیص قطعی برسیم چون در مراحل اولیه درمان براحتی انجام می گیرد.

کنترل و پیشگیری:

راه اصلی پیشگیری درمان انگلی // می باشد دارویی که در این ارتباط توصیه می شود پرازیکوانتل (Droncit) می باشد که به ازای هر ۱۰ کیلو وزن یک عدد خورانده

می شود که در این مورد ۲۴ تا ۴۸ ساعت سگ را در یک مکان بسته و تمامی مدفوع ریخته شده دفن می گردد. پیشگیری در انسان نیز از طریق عدم تماس با سگ آلوده و یا ضد عفونی کامل سبزیجات امکان پذیر است.

تنیازیس:

تنیا یکی دیگر از سستودهاست و در این بیماری دو نئع تنیا یکی تنیاسولیوم و دیگری تنیاساژنیاتا دخالت دارند مرحله لار وی این انگلها به نام سیتی سرکوس نامیده می شود به همین دلیل بیماری در بعضی منابع به نام سیتی سرکوزیس نامیده شده، تنیای اولی میزبان واسطه آن خوک و دومی گاو می باشد میزبان قطعی هر دو تنیا انسان می باشد یعنی انگل در روده انسان زندگی کرده و می تواند تخم انگل از طریق مدفوع دفع گردد و از طریق مصرف آن توسط میزبان واسطه سیتی سرک در عضلات آنها بخصوص عضلات قلب مستقر شده و بیماری سیستی سرکوزیس را ایجاد کند. در انسان بیماری تنیازیس را داریم. اهمیت بهداشتی تنیاسولیوم در این است که انسان نیز می تواند آلوده شده و سیتی سرک را در بافتهای مهم از جمله سیستم اعصاب مرکزی، چشم و یا عضلات دیگر مستقر شده و باعث از بین رفتن انسان شود. مسأله بهداشتی این است که از خوردن گوشت خام یا نیم پخته که حاوی سیتی سرک هستند خودداری کنیم.

انگلهای خارجی

یکی از مهمترین بیماریهای انگلی خارجی بیماری تیلریوز می باشد که عامل اصلی انتقال آن کنه می باشد. بیشترین فصل شیوع بیماری از اوایل بهار تا اوایل پاییز می باشد و در مناطق گرمسیری شیوع بیشتری دارد.

علائم بیماری:

تب شدید، بی اشتهايي، تورم غده های لنفاوی، کم خونی مخاطات بخصوص مخاط چشم و واژن. در بعضی موارد اسهال و چون یکی از مهمترین آثاری که بیماری دارد زخم شیردان می باشد لذا اسهال خونی نیز ایجاد شود.

تشخیص بیماری:

در مرحله اول علائم بالینی مشخص کننده بیماری است جهت تشخیص قطعی می توانیم گسترش خوبی (فروتی) روی لام از رگهای گوش تهیه کرد. در آزمایشگاه بعد از رنگ آمیزی انگل مشاهده خواهد شد.

درمان و پیشگیری:

در مرحله اول بایستی از این بیماری با سم پاشی مرتب جایگاه دامها و بدن آنها پیشگیری کنیم، جهت درمان این بیماری داروی مخصوص آن بوتالکس یا (بیوپارواکون) می باشد که معمولاً در آن Kg / Bw به ازای ۲۰ کیلوگرم وزن بدن می باشد. که در عضله گردن تزریق می شود. داروهای دیگر از جمله آنتی بیوتیک

اکسی تتراسایکلین و وستامین هایی از جمله ویتامین A و ویتامین B₁₂ تزریق می گردد.

تعریف توکسمی: یعنی ورود سم توکسین به داخل خون.

نمونه ی مناسب برای ارسال به آزمایشگاه جهت تشخیص تیلریوز:

۱- تهیه یگسترش از خون رگهای سطحی بخصوص گوش.

۲- تهیه ی بیوپسی از غدد لنفاوی مانند پیٹس کتفی.

- بهترین زمان بخیه ی زخم یک ساعت بعد از زخمی شدن است.

- بهترین روش خون بندی رگهای بزرگ لیگاتور کردن است.

- یکی از بیماریهای ویروسی مختص گاو تب نزله ای بدخمی می باشد. MSF.

علائم:

کدر شدن چشم و تورم و آب ریزش چشم، تورم غدد لنفاوی، یبوست، سپس اسهال

خونی، ادرار قرمز رنگ، تب، بی تابی، ترشحات مخاطی و سپس ایجاد زخم در آن،

تنگی نفس، گوسفند ناقل اصلی این بیماری می باشد.

- مواد دارای اثر ضد التهاب عبارتند از: EDTA، سیترات سدیم، هپارین.

- بیماری لوپینگ ایل نوعی بیماری ویروسی مخصوص گوسفند است که با سرگیجه

و انسفالومیلیت همراه است. ناقل این ویروس یک نوع کنه به نام ایکسودس رسینوس

است.

- تشخیص دقیق بیماری هاری در آزمایشگاه دیدن Negri Bady /// در شاخ آوران مغز می باشد.

- تست والئینی برای تشخیص مسمشه.

نکات مهم:

- ۱- چرخش دام بر اثر لیستریوز، بیماری مغزی، سنوروزدام: انگل مغزی
- ۲- قرص پرازیکوانتل «درونسیت» ضد انگل برای سگ
- ۳- محلول لیکودرم و پماد فاتیو مخصوص درمان بیماریهای قارچی دام.
- ۴- داروی Ivermectin جهت مبارزه با بیماریهای داخلی و خارجی دام که به صورت زیر جلدی SC تزریق می شود.
- ۵- پماد MC برای درمان ورم پستان در دوران شیرداری، به صورت تزریق داخل پستان برای هر کارتیه یکی پماد مصرف می شود و ۱۲ ساعت بعد تزریق تکرار می گردد. پماد DC هم برای خشک کردن شیر و هم برای جلوگیری از ورم پستان، مانند بالا تجویز می شود.
- ۶- پودر فورازومیدون و کلرامفنیکل: این داروها سرطان زا می باشند و مصرف آنها منع شده است. اما عملاً در ۹۵٪ مرغذاریهای کشور مصرف می شوند. از جمله عوارض این داروها می توان سرطان خون در کودکان و مقاومت به دارو در انسان را نام برد.

۷- عارضه ی پیکا PK «انحراف اشتها» خوردن خاک که علت اصلی آن می تواند کمبود فسفر باشد. آشغال خوری یا هرزه خوری.

۸- خواص قرص سوامیون:

۱- رنگی است و محلول را رنگی می کند.

۲- کلرزدایی می کند و ...

۹- لاغری مفرط: کاشکسی

«مطالب بالا خارج از محدوده ی درس می باشند»

- جنون گاوی «انسفالوپاتی اسفنجی شکل گاوها»

BSE عامل: پروتئین خاص به نام پریون.

علامت ویژه: اسفنجی شدن مغز

- دیستروفی «سفید شدن» عضلانی در اثر کمبود ویتامین E و سلنیوم می باشد.

- تست تشخیص سریع بیماری بروسلوز در گاو آزمایش رزبنگال می باشد. ولی

دقیق ترین روش آزمایشی است به نام آزمایش رایت که معمولاً داخل لوله «تیوپ» یا

روی صفحه «پلیت» انجام می گیرد.

به غیر از این دو روش، روش دیگری بنام Milkring test (MRT) نیز وجود دارد.

- کشت مناسب برای جدا کردن سالمونلا استفاده از محیطی است به نام سلنیت f بعد

از ۲۴ ساعت می توانیم روی محیط های دیگر بریزیم.

- تشخیص باکتری مایکوباکتریوم، عامل سل از طریق رنگ آمیزی مخصوصی بنام ذیل نیلسون و تست توبرکولین صورت می گیرد.

- تک یافته های مهمی وجود دارند «پروتوزوا» که از آنها می توان تیلریا، عامل تیلریوز، آیمر یا عامل کوکسیدیوز لیشمانیا عامل لیشمانوز «سالک» که ممکن است لیشمانیوز به صورت ضایعات پوستی «لشمانیوز جلدی یا سالک» رخ دهد. و یا به صورت لیشمانیوز احشائی یا تب سیاه Kala _ Azar باشد.

- به بیماری شاربن یا سیاه زخم، طحال خونی نیز می گویند.

- هاری کاذب «اوژسکی»: یک بیماری ویروسی بوده که در درجه ی اول میزبان واسطه ی آن خوک است. ولی به طور تصادفی بقیه دامها نیز مبتلا می شوند. علائم آن در دستگاہهای عصبی و تولیدمثل بروز می کند که به صورت انسوفالیت، نارسایی تولیدمثل و گاهی خارش پوستی بروز کند.

«نمونه های مناسب جهت ارسال به آزمایشگاه برای تشخیص بیماری»

کوکسیدیوز:

عامل آیمریا، محل تأثیر روده ها که موجب اسهال می شود. نمونه:

۱- مدفوع و تراشه های روده در محلول ۲٪ دیکرومات پتاسیم یا فرمالین ۱٪

آناپلاسموز:

تهیه ی گسترش از خون

- تب برفکی

- آسپرژیلوس: قسمتهایی از ریه ی بیمار در محلول فرمالین - سالمین ۱۰٪ و یا در محیط چارکول.

- دینگ ورم Ringworm: ارسال تراشیدگی هایی از پوست، درون پاکت.

آفلاتوکسیکوزیس:

۱- نمونه ای از غذای مشکوک حدود ۵۰۰ گرم که به خوبی بسته بندی شده باشد.

۲- قسمتی از کبد در محلول فرمالین - سالمین ۱۰٪

تست آسکولی: برای تشخیص آلودگی پشم به عامل بیماری شاربن.

- بهترین روش نمونه برداری محتویات شکمبه استفاده از سندمری معده است.

- بهترین روش نمونه بردار از ادرار گاو جهت آزمایش باکتریولوژی استفاده از سند مخصوص مثانه می باشد.

ایمونوگلوبولین های مهم عبارتند از:

IgG , IgA , IgM که در بین آنها IgM از همه بزرگتر است. در ابتدای پاسخ ایمن

ابتدا IgM بالا رفته سپس ظرف چند هفته از بین می رود. IgG پس از IgM بالا رفته ولی چندین سال باقی می ماند.

آنتی بیوتیکهای دامهای بزرگ:

اکسی تتراسایکلین ۵٪ و ۱۰٪ (محلول تزریقی)

دسته دارویی: آنتی بیوتیک. ضد تک یاخته.

موارد مصرف: گاو، گوسفند و بز، عفونتهای دیتگاه ادراری، تناسلی، متریت، اورام پستان، پیلونفریت، عفونت مثانه و جفت ماندگی و عفونتهای ناشی از آن.

عفونتهای دستگاه تنفس:

پنومونی، پلوروزی، پلوروپنومونی واگیربزان، پاستورلوز و تب حمل و نقل (shipping fever) و سایر بیماریهای عفونی از قبیل آناپلاسموز، آگالاکسی، لپتوسپیروز، سالمونلوز، بروسلوز، شاربن، آنترتوکسمی، گنیدگی سم (foot rot) اکتینومایکوز، اکتینوباسلوز و عفونتهای بعد از عمل جراحی.

اسب: عفونت مفاصل (پلی آرتریت) بیماری گورم، آنتریت و پنومونی ها.

سگ و گربه: بارتونلوز سگها، بیماری سگهای جوان پن لوکوپنی گربه.

مقدار و روش مصرف:

این دارو به سه صورت داخل عضلانی (IM) داخل ورید (IV) و زیر جلدی (SC) قابل تزریق می باشد. تزریق داخل وریدی دارو در موارد توکسمی احتمال وقوع شوک را کاهش می دهد. تزریق وریدی تنها یک بار در روز انجام می شود ولی در موارد حاد هر ۱۲ ساعت یک بار می تواند مصرف شود. دز پیشنهادی دارو ۱۰-۵ میلی گرم به ازای هر کیلوگرم وزن بدن حیوان و به مدت ۴ تا ۵ روز می باشد.

(اکسی تتراسایکلین ۵٪، ۴ الی ۱۰ میلی لیتر و اکسی تتراسایکلین ۱۰٪، ۲ الی ۵ میلی

لیتر به ازای هر ۴۵ کیلوگرم وزن بدن دام).

۵٪، هر ۵ کیلوگرم ۱ سی سی

۱۰٪، هر ۱۰ کیلوگرم ۱ سی سی

زمان پرهیز از مصرف دارو: درمان با اکسی تتراسایکلین را ۱۴ روز قبل از ذبح دام

قطع نمایید.

بسته بندی: ویالهای ۵۰ ml و ۱۰۰ ml.

انروفلوکساسین ۵٪ (محلول تزریقی):

دسته دارویی: آنتی بیوتیک

ترکیب: هر میلی گرم از این دارو حاوی ۵۰ میلی گرم انروفلوکساسین می باشد.

موارد مصرف: این دارو کاربرد وسیعی در درمان بیماریهای عفونی ناشی از

میکروارگانیزمهای گرم مثبت، گرم منفی و مایکوپلازماها دارد از این دارو در درمان

عفونتهای ادراری تنفسی، گوارشی، پوستی، و عفونتهای بافتی نرم استفاده می

شود. این دارو را می توان در درمان عفونتهای منفرد و مخلوط (چند گانه) بکار برد.

انروفلوکساسین در گوساله، گاو و گوسفند بیشتر جهت درمان عفونتهای گوارشی

(سالمونلوز، کلی باسیلوز و پاستورلوز) و عفونتهای تنفسی (برنکوپنومونی،

پلوروپنومونی و عفونتهای مایکوپلازمایی) استفاده می شود.

مقدار و روش مصرف:

در گوساله، گاو و بز و بره ۲/۵ میلی گرم انروفلوکساسین به ازای هر کیلوگرم وزن

دام

(۰/۵ میلی لیتر به ازای هر ۱۰ کیلوگرم وزن دام) توصیه می شود. در موارد استثنائی

مانند درگیری شدید ریوی، سالمونلوز و آگالاکسی واگیر مقدار مصرف دارو را باید

تا میزان ۱ میلی لیتر به ازای هر ۱۰ کیلوگرم وزن حیوان افزایش دارد. در گوساله

تزریق به صورت زیر جلدی و در گوسفند و بز به صورت عضلانی می باشد.

زمان پرهیز از دارو: ۲۸ روز قبل از ذبح دام.

بسته بندی: ویالهای ۵۰ میلی لیتری.

لینکومایسین + اسپکتینومایسین (محلول تزریقی) لینکواسپکتین.

موارد مصرف :

گوسفند و بز: عفونتهای اولیه ثانویه دستگاه تنفسی ناشی از مایکوپلاسماها و اجرام

میکروبی حساس به لینکومایسین و اسپکتینومایسین، ذات الریه و پلوروپنومونی

واگیر و درمان عفونت سم (foot rot) ناشی از باکتریوئیدیس نودوزوس، و

آگالاکسی گوسفند.

گوساله شیرخوار: (قبل از شروع نشخوار) درمان عفونتهای تنفسی، گوارشی

(پنوموآنتریت) گوساله های شیرخوار ناشی از اجرام حساس به این دارو.

مقدار و روش مصرف:

گوسفند و بز:

۱ میلی لیتر برای ۱۰ کیلوگرم وزن بدن دام به صورت تزریق داخل عضلانی یکبار در روز و به مدت ۳ روز متوالی.

گوساله شیرخوار: ۱ میلی لیتر برای هر ۱۰ کیلوگرم وزن بدن دام به صورت تزریق داخل عضلانی دوبار در روز اول و یکبار طی ۲-۴ روز بعدی.

زمان پرهیز از مصرف: دامهای مداوا شده را تا ۱۴ روز پس از آخرین تزریق نباید برای مصرف مواد غذایی انسان کشتار نمود. شیر دامهای تحت درمان در طول درمان تا ۴۸ ساعت پس از آخرین تزریق دارو نباید به مصرف غذایی انسان برسد.

بسته بندی: ویالهای ۵۰ میلی لیتری

نئومایسین سولفات (قرص خوراکی و داخل رحمی)

موارد مصرف:

درمان اسهال و عفونتهای دستگاه گوارش در دام (گاو، گوسفند، گوساله، بز و بره) به صورت موضعی، پیشگیری و درمان عفونتهای رحم در دام.

مقدار و روش مصرف:

خوراکی: روزانه ۱۰ میلی گرم به ازای هر کیلوگرم وزن دام به فاصله ۸-۱۲ ساعت.

رحمی: ۲ قرص به ازای هر ۵۰ کیلوگرم وزن زنده دام.

بسته بندی: بلیستر ۱۰ عددی در بسته های ۵۰ عددی.

بنی سیلین جی پروکائین + دی هیدرواسترپتومایسین

دسته دارویی: آنتی بیوتیک

موارد مصرف:

برای پیشگیری و درمان عفونتهای ایجاد شده توسط میکروارگانیسم های حساس به

پنی سیلین و دی هیدرواسترپتومایسین، مانند عفونتهای ادراری تناسلی، عفونتهای

پوستی، عفونتهای تنفسی، گندیدگی سم، شاربن، اکتینومایکوزیس، اپتوسپیروزیس،

اکستینوباسیلوزیس، ورم ناف، ارتريت، جلوگیری از عفونتهای بعد از عمل،

آندوکاریت تحت حاد، مننژیت.

مقدار مصرف: ۱+۱ برای ۱۰۰ کیلوگرم

۲+۲ برای ۲۰۰ کیلوگرم

۳+۳ برای ۳۰۰ کیلوگرم

موارد منع مصرف: در دام هایی که نارسایی کلیوی و کبدی دارند نباید مصرف

شود.

تایلوزین ۵٪، ۲۰٪

گروه دارویی: آنتی بیوتیک

شکل دارویی: محلول استریل تزریقی

موارد مصرف: جهت پیشگیری و درمان عفونتهای ناشی از میکروارگانیزمهای حساس به تیلوزین از جمله موارد ذیل:

درمان پنومونی ناشی از پاستور لامولتوسیدا، کورینه باکتریوم، پیوژنز، گنیدگی سم، و دیفتری ناشی از فروزوباکتریوم نکروفورم، ورم پستان حاد ناشی از استافیلوکوکوس و مننژیت ناشی از کورینه باکتریوم پیوژنز. درمان اشکال فوق حاد آگالاکسی مسری ناشی از مایکوپلاسما آگالاکتیه.

مقدار مصرف:

۱۰ میلی گرم به ازای هر کیلوگرم وزن دام، درمان باید تا یک روز پس از بهبودی و رفع علائم بیماری ادامه یابد. ولی طول دوره درمان بیشتر از ۵ روز نشود.

روش مصرف: فقط به روش عضلانی تزریق می گردد.

بسته بندی: این دارو در ویالهای ۵۰ تا ۱۰۰ میلی لیتری عرضه می شود.

اکسنل (پودر استریل) (Exeenel)

دسته دارویی: آنتی بیوتیک

روش مصرف: ویال یک گرمی با افزودن ۲۰ میلی لیتر

آب استریل در داخل ویال، محلول آماده تزریق تهیه می شود.

گاو: برای درمان بیماریهای تنفسی در گاوهای گوشتی و شیری طی دوران شیردهی و همچنین درمان گنیدگی سم، دارو به صورت تزریق عضلانی با دز یک میلی گرم

برای یک کیلوگرم وزن دام (یک میلی لیتر محلول استریل آماده شده برای ۵۰ کیلوگرم وزن بدن) استفاده نمائید.

درمان با فواصل ۲۴ ساعت به مدت ۳ روز متوالی تکرار شود. در صورتی که پس از ۳ روز درمان، نتایج رضایت بخشی دیده نشد در روزهای چهارم و پنجم نیز درمان را ادامه دهید.

بسته بندی: پودر استریل اکسنل در ویالهای ۱ و ۴ گرمی عرضه می شود.
سولفادیمیدین ۲/۵ گرمی (بولوس) و شکل تزریقی:

دسته دارویی: سولفونامید

نشخوارکنندگان: دیفتری گوساله ها، گنیدگی سم، اکتینوباسیلوز، متریت، پلی آرتريت، ورم پستان، در شکل تزریقی ///

مقدار و روش مصرف نشخوارکنندگان: شروع درمان: ۲۲۰ میلی گرم سولفادیمیدین به ازای هر کیلوگرم وزن زنده در روز اول ۴/۵ بولوس به ازای هر ۵۰ کیلوگرم وزن.

ادامه درمان: ۱۱۰ میلی گرم سولفادیمیدین به ازای هر کیلوگرم وزن زنده در روزهای دوم، سوم، چهارم، (۲ بولوس به ازای هر ۵۰ کیلوگرم وزن)

بسته بندی: بلیسترهای ۱۰ عددی در جعبه های ۵۰ عددی

داروهای ضد انگل داخلی:

آلبندازول: (بولوسهای ۱۵۲ و ۶۰۰ میلی گرم و سوسپانسیون خوراکی ۲/۵٪)

موارد مصرف: آلبندازول داروی ضد کرم وسیع الطیفی است که برای از بین بردن انواع کرمهای دستگاه گوارش، کرمهای ریوی، کرمهای پهن و همچنین برای از بین بردن کرم کپک در گوسفند و نیز در گاو استفاده می شود.

مقدار و نحوه مصرف:

گوسفند و بز: ۵ میلی گرم به ازای هر کیلوگرم وزن زنده گوسفند و بز تا ۲۰ کیلوگرم وزن زنده نصف پولوس و تا ۴۰ کیلوگرم یک پولوس ۱۵۲ میلی گرمی و یا یک میلی لیتر سوسپانسیون خوراکی به ازای هر ۵ کیلوگرم وزن زنده گوسفند و بز. ۷/۵ میلی گرم به ازای هر کیلوگرم وزن زنده گوسفند و بز یا تا ۲۰ کیلوگرم وزن زنده ۱ بولوس و تا ۴۰ کیلوگرم ۲ بولوس ۱۵۲ میلی گرمی و یا ۱/۵ میلی لیتر سوسپانسیون خوراکی برای هر ۵ کیلوگرم وزن زنده گوسفند و بز.

گاو: ۱۰ میلی گرم به ازای هر کیلوگرم وزن زنده گاو یا تا ۹۰ کیلوگرم وزن زنده گاو ۱/۵ بولوس ۶۰۰ میلی گرمی و یا ۲ میلی لیتر سوسپانسیون خوراکی به ازای هر ۵ کیلوگرم وزن زنده دام.

توجه: هر قاشق مرباخوری سوسپانسیون خوراکی ۲/۵٪ معادل ۵ میلی لیتر می باشد.

موارد منع مصرف: مصرف دارو تا ۴۵ روز پس از آبستنی گاو ماده و یا میش منع شده است .

زمان پرهیز از مصرف: ۲۸ روز پیش از کشتار گاو، گوسفند و بز مصرف دارو را قطع کنید.

شیر گاوهای مداوا شده تا ۳ روز پس از قطع نمودن دارو قابل استفاده می باشد.

بسته بندی: سوسپانسیون خوراکی ۲/۵٪ ظروف پلاستیکی ۱ لیتری.

بولوس ۱۵۲ میلی گرمی: بلیتر ده عددی در جعبه ی ۵۰ عددی، بولوس ۶۰۰ میلی

گرمی بلیستر ده عددی در جعبه های ۵۰ عددی

رونتل (قرص ۱۰۰ میلی گرمی) فبانتل

دسته دارویی: ضد انگل وسیعت الطیف برای کنترل و درمان آلودگیهای انگلی دستگاه

گوارش و تنفس گوسفند، بز و گوساله

ترکیب: هر قرص حاوی ۱۰۰ میلی گرم ماده مؤثر فبانتل با فرمول شیمیایی زیر است

گوسفند و بز: تا ۲۰ کیلوگرم یک قرص

۲۱ تا ۴۰ کیلوگرمی دو قرص

۴۱ تا ۶۰ کیلوگرمی سه قرص

سلامت دارو: فبانتل دارویی کاملاً بی خطر است. حتی مصرف ۴۰ برابر دز درمانی

آن هیچ گونه مسمومیتی ایجاد نمی کند.

بسته بندی: جعبه های محتوی ۱۰ بلیستر ۱۰ عددی

آیورمکتین ۱٪ (محلول تزریقی)

دسته دارویی: ضد انگل‌های داخلی و خارجی

موارد مصرف: آیورمکتین برای درمان و کنترل آلودگی‌های انگلی داخلی و خارجی در

گاو و گوسفند بشرح زیر می باشد:

گاو و گوسفند: کرم‌های گرد معده و روده مانند: استرتاژیا، همونکومن،

تریکوسترونژیلوس کوپریا

کرم‌های ریه: دیکتیولوس

کرم چشم: تلازیا

لارو کرم‌های مهاجر: هیپودرما

لارو مگس‌های مولد میاز

شپش‌ها

جرب‌ها: پسوروپتس، سارکوپتس

کنه‌ها: اورنیتو دوروس

مقدار و روش مصرف:

گاو: یک میلی لیتر از محلول تزریقی آیورمکتین ۱٪ (۱۰ میلی گرم آیورمکتین) به ازای

هر ۵۰ کیلوگرم وزن دام بصورت تزریق زیر جلدی در ناحیه جلو یا پشت شانه های

دام.

گوسفند: نیم میلی لیتر از محلول تزریقی ایورمکتین ۱٪ (۵ میلی گرم ایورمکتین) به

ازای ۲۵ کیلوگرم وزن گوسفند به صورت تزریق در پشت شانه های دام.

موارد احتیاط: از تزریق داخل عضلانی یا وریدی این دارو خودداری کنید.

زمان پرهیز از مصرف: مصرف این دارو را ۲۵ روز قبل از کشتار قطع نمائید.

مصرف این دارو در دامهایی که شیر آنها مورد استفاده انسان قرار می گیرد و

دامهایی که ۲۸ روز به زایمان آنها مانده است مجاز نمی باشد، شیر تولید شده در

دامهای تحت درمان نباید تا ۲۸ روز پس از آخرین تزریق مصرف شود.

بسته بندی: ویالهای ۵۰ میلی گرمی

ورمیزول (گرانول محلول در آب) لوامیزول هیدروکلراید

دسته دارویی: ضد انگل داخلی

موارد مصرف: لوامیزول بر ضد کرمهای بالغ دستگاه گوارش (معدده و روده) و لارو

آنها و بیشتر کرمهای ریوی مؤثر است.

مقدار و روش مصرف: معمولاً هر شاسه برای ۵-۴ گوسفند بصورت خوراکی

بسته بندی: جعبه محتوی ۵ شاسه ۵ گرمی

پارازول (بولوس یک گرمی) (مبندازول)

دسته دارویی: ضد انگل

کارآیی: برای کنترل و درمان انگلهای دستگاه گوارش و تنفس

مقدار و روش مصرف: به ازای هر کیلوگرم وزن زنده دام ۲۰ میلی گرم مبندازول باید خورانده شود. یا هر بولوس برای ۵۰ کیلوگرم وزن با استفاده از وسایل خوراندن بولوس.

موارد منع مصرف: توصیه می شود در طول دوره یک ماه آبستنی مبندازول مصرف نشود.

بسته بندی: در ظروف پلی اتیلنی ۵۰ عددی و جعبه های محتوی ۵ بلیستر ۱۰ عددی (۵۰ بولوس)

نیکلوزاماید (بولوس ۱۲۵۰ میلی گرمی)

دسته دارویی: ضد انگل

موارد مصرف: جهت پیشگیری، کنترل و درمان آلودگیهای انگلی ناشی از سسنتها در نشخوارکنندگان، گوشتخواران، و طیور تجویز می شود. بطور کلی گونه های مختلف تنیا مونیزیا، استلزییا، دیپلیدیوم، کانینوم و بسیاری دیگر از سسنتها به این دارو حساس می باشند.

مقدار نحوه مصرف:

گاو و گوساله: یک بولوس به ازای هر ۲۵ کیلوگرم وزن زنده

گوسفند و بز: یک بولوس به ازای هر ۱۵ کیلوگرم وزن زنده دام

سگ: یک بولوس به ازای هر ۱۰ کیلوگرم

گربه: یک سوم بولوس به ازای هر ۳/۳ کیلوگرم وزن زنده

طیور: ۱۰۰-۲۰۰ میلی گرم نیکلوزماید خالص به ازای هر کیلوگرم وزن به مدت ۳

روز متوالی به صورت مخلوط با دان.

زمان پرهیز از مصرف: ندارد

موارد احتیاط: ندارد

منع مصرف: ندارد

بسته بندی: بلیسترهای ۱۰ عددی در جعبه های ۵۰ عددی

بوتالکسی (بیوپارواکون ۵٪)

گروه دارویی: ضد انگل

شکل دارو: بیوپارواکوتبه صورت محلول شفاف یا قوتی رنگ جهت تزریق داخل

عضله تهیه می گردد.

موارد استعمال: بیوپارواکون برای درمان بیماری (تیلریوز) ناشی از گونه های

مختلف تیلریا مانند تیلریا آنولانا، تیلریاپاروا، تیلریاپاروا لاورشی، تیلریاپاروا بوویس،

تیلریا سرجنتی و تیلریا موتانس به کار می رود.

توجه: در ایران شایعترین انواع تیلریوز ناشی از تیلریا آنولانا و تیلریا سرجنتی

(اوریاانتالیس) در گاو می باشد.

میزان و نحوه مصرف: به طور کلی یکبار تزریق بیوپاراکون به مقدار ۲/۵ میلی گرم برای هر کیلوگرم وزن بدن (یک سی سی دارو برای ۲۰ کیلوگرم وزن دام) کفایت ولی در موارد خیلی شدید بیماری می توان همین دارو را بعد از ۴۸ تا ۷۲ ساعت بعد از تزریق اولیه تکرار نمود.

بیوپاراکون را می باید منحصراً به روش تزریق داخل عضلانی بکار برد و بهترین محل تزریق دارو در عضله گردنی با رعایت شرایط بهداشتی می باشد. موارد منع مصرف: تزریق داخل وریدی و زیر پوستی اکیداً ممنوع است. بسته بندی: در ویالهای چهل سی سی تهیه می شود.

رافوکساناید (بولوس خوراکی ۱۵۰ میلی گرمی)

دسته دارویی: ضد انگل
موارد مصرف: برای درمان بیماریهای فاسیولوز، همنکوز در گاو، گوسفند و بز مصرف می شود.

مقادیر و نحوه مصرف: مقدار خوراک درمانی رافوکساناید ۷/۵ میلی گرم به ازای هر کیلوگرم وزن زنده دام به صورت خوراکی و یک بار می باشد یا به ازای هر ۲۰ کیلوگرم وزن زنده دام یک بولوس خوراکی ۵۰ میلی گرمی یک بار خورانده شود. تکرار درمان پس از سه هفته ضروری است.

موارد منع مصرف و تداخل دارویی: ندارد

بسته بندی: بلیستر ۱۰ عددی، جعبه ۵۰ عددی

پرازی کوانتل (قرص)

دسته دارویی: ضد انگل

موارد مصرف: برای درمان آلودگی به انگلهای اکینوкокوس (گرانولوزوس، مولتی

لوکالاریس) دیپلیدیوم کانینوم، تنیا (اویس، هیدا تیژنا)

مقدار و روش مصرف:

سگ: یک قرص برای هر ۱۰ کیلوگرم وزن بدن ۵ میلی گرم به ازای هر کیلوگرم وزن

بدن برای تمامی گونه های سستود.

گربه: برای تمامی گونه های سستود به مقدار ۵ میلی گرم به ازای هر کیلوگرم وزن

بدن.

بسته بندی: بسته های ۲۰ عددی

داروهای ضد انگل خارجی

آلفاکرون پلاس ۱۰٪ (پودروتابل) «حشره کش برای مبارزه با مگسهای

مزاحم»

مگس ها ناقل بیش از ۶۰ نوع بیماری در دام و طیور می باشند آلفاکرون پلاس،

بهداشت دام و طیور را تأمین کرده ضمن کمک به پیشگیری از بیماریها، باعث صرفه

جویی در مصرف داروها می شود.

روش مصرف: آلفاکرون پلاس ۱۰٪ به صورت پودر قابل حل در آب تهیه شده که از طریق نشانه گذاری (point - on) به وسیله یک قلم مو مانند رنگ بر سطوح صاف نقاط مختلف واحدهای دامداری (اعم از ستون، چارچوب در و پنجره، نرده ها و لوله های داخل سالن شیردوشی، سطح بیرونی ظروف غذاخوری و تمامی سطوحی که در تماس مستقیم با آن نیست) مالیده می شود. در صورت عدم امکان استفاده از سطوح ذکر شده، آلفاکرون را می توان بر ورقه هایی از جنس مقوا یا پلاستیک مالید و از سقف آویزان نمود. آلفاکرون پلاس ۱۰٪ به صورت محلول پاشی (spraying) نیز قابل استفاده است.

میزان مصرف:

۱- در روش نشانه گذاری، ۵۰۰ گرم آلفاکرون را در ۴۰۰ میلی لیتر آب ولرم حل نمایید (برای تأثیر بیشتر می توان از ترکیب آب و شیر به نسبت مساوی استفاده نمود) این محلول برای نشانه گذاری ۲۰۰ مترمربع کف (زمین) و یا ۴۰۰ مترمربع دیوار و کف کافی است.

۲- در روش محلول پاشی (اسپری کردن)

۵۰۰ گرم محلول آلفاکرون را در ۴ لیتر آب ولرم حل نمایید این محلول برای سمپاشی ۱۰۰ مترمربع کف (زمین) و یا ۲۰۰ مترمربع دیوار و سقف کافی است.

بسته بندی: در کارتنهای حاوی ۱۰ قوطی ۵۰۰ گرمی عرضه می شود.

بای تیکول پور - آن (فلومترین ۱٪)

شکل ترکیب: محلول آماده مصرف

موارد مصرف: کنترل انواع کنه در گاو و گوسفند و همچنین انواع جرب و شپشهای

گزنده و خونخوار در گاو.

میزان و طریقه مصرف: این فرمولاسیون به روش پور - آن مورد استفاده قرار می

گیرید هنگام استفاده بطری را خوب تکان داده بشر مدرج را روی آن نصب کنید.

سپس با فشار روی بطری بشر را تا زمان موردنظر پر نموده و روی خطی طولی در

حد فاصل شانه و دم در پشت دام بپاشید.

میزان مصرف به میلی لیتر		وزن بدن	نوع دام
انواع جرب و شپش	انواع کنه		
۴	۴	تا ۴۰ کیلوگرم	گوسفند
///	۶	تا ۶۰ کیلوگرم	گوسفند
///	۸	تا ۸۰ کیلوگرم	گوسفند
۴۰	۲۰	تا ۲۰۰ کیلوگرم	گوساله
۶۰	۳۰	تا ۳۰۰ کیلوگرم	گاو جوان
۸۰	۴۰	تا ۴۰۰ کیلوگرم	گاو

۱۰۰	۵۰	بیش از ۴۰۰ کیلوگرم	گاو
-----	----	-----------------------	-----

زمان منع مصرف: ندارد

بسته بندی: بطری ۱ لیتری

مکتومیل ۱۰٪ (سایپرترین ۱۰۰ امولسیون)

حشره کش و کنه کش

موارد مصرف: برای مبارزه با انگل های خارجی دام و طیور مانند کنه های یک

میزبانه و چند میزبانه، مایت های مولد جرب، مگس ها، شپش های گاو و گوسفند و

طیور و انواع آن.

توضیحات	مقدار مصرف	نوع انگل	روش مصرف	موارد مصرف
در صورت آلودگی شدید در مورد کنه های یک میزبانه تکرار ۵-۴ هفته بعد و کنه های چند میزبانه ۱۵-۱۲ روز بعد	۱ در هزار	کلیه انگلها	محلول پاشی مستقیم بدن	گاو

در صورت کاهش ۱۰٪ حجم محلول اولیه اضافه نمودن محلول مجدد با غلظت ۱/۵ در هزار	۱ در هزار	کلیه انگلها	حمام	
در صورت آلودگی شدید تکرار ۷-۱۰ روز بعد یکبار کافی است در صورت لزوم تکرار ۲-۳ هفته بعد	۲ در هزار	شپش	محلول پاشی تمام بدن	گوسفند
در صورت کاهش ۱۰٪ حجم محلول اضافه نمودن محلول مجدد با غلظت ۲ در هزار	۱ در هزار	جرب	حمام	
///	۱-۲ در هزار	مایت و شپش	محلول پاشی بدن	طیور
///	۱۰۰ میلی لیتر در ۵ لیتر آب برای ۱۰۰ مترمربع		محلول پاشی کف و دیوار	دامداری و مرغداری

بسته بندی: ۱ لیتری

مکسیدول ۶۰٪ (دیازنیون ۶۰۰ امولسیون)

حشره کش و کنه کش

خواص شیمیایی: مکسیدول حشره کش و کنه کش از گروه ارکانوفسفره بوده و هر

لیتر آن حاوی ۶۰۰ گرم دیازینون می باشد.

روش مصرف آن:

موارد مصرف	روش مصرف	نوع انگل	مقدار مصرف	توضیحات
گاو	محلول پاشی مستقیم دامها	کنه، جرب، شپش	۱ در هزار	در صورت کاهش ۱۰٪ حجم محلول اولیه اضافه نمودن محلول مجدد با غلظت ۲/۵ در هزار
حمام	حمام	کنه، جرب، شپش	۱ در هزار	در صورت کاهش حجم محلول اولیه حمام اضافه نمودن محلول با غلظت ۱/۵ در هزار
گوسفند	محلول پاشی مستقیم دامها	کنه، جرب، شپش، میاز جلدی	۱ در هزار	در صورت آلودگی شدید تکرار ۷-۱۰ روز بعد یکبار کافی است در صورت لزوم تکرار ۲-۳ هفته بعد
حمام	حمام	کنه، جرب، شپش	۰/۵ در هزار	در صورت کاهش ۱۰٪ حجم محلول اضافه نمودن محلول مجدد با غلظت ۲ در هزار

///	۲۰۰ میلی لیتر در ۵ لیتر آب	محلول پاشی در یک نوبت	محل نگهداری دامها
-----	----------------------------------	-----------------------------	-------------------------

توجه: از مصرف سم روی گربه و طیور جدا خودداری شود.

بسته بندی: ۱ لیتری

بلوتیک (سم وسیع الطیف دامی)

برای از بین بردن انواع انگلهای خارجی گاو، گوسفند و سایر دامها.

مؤثر بر انواع کنه، جرب، شپش، کک و مگس.

طریقه مصرف: فقط به صورت استعمال خارجی و مصرف رقیق شده بر روی دامها

که معمولاً به نسبت یک در هزار برای دامها استفاده می شود.

ضد عفونی کننده ها :

بنزالکونیوم کلراید ۲۰٪

محلول بنزالکونیوم کلراید کشنده اختصاصی ویروسهای مولد بیماریهای دام و طیور

است و برای ضد عفونی سطوحی مانند کف، دیوار قفس، میز و اثاثیه اطاق عمل

جراحی حیوانات و سایر سطوحی محل پرورش دام و طیور نیز کلینیکهای دامپزشکی

به صورت محلول رقیق شده به کار می رود این فرآورده را نباید در مورد خود حیوانات به کار برد.

میزان و نحوه مصرف: برای سطوحی که آلودگی آنها زیاد است و یا شستشوی آنها مشکل است. از محلول یک دویستم استفاده شود پس از خشک شدن سطوح را با آب تمیز شستشو می دهند. برای ضد عفونی ظروف آبخوری و غذاخوری دام و طیور، ظروف را پس از شستشو به مدت ده دقیقه در این محلول قرار می دهند و سپس با آب تمیز شستشو می نمایند.

بهدارین تیت دیپ

محلول بهسارین تیت دیپ یک محلول ضد عفونی کننده وسیع الطیف است که حاوی ۳٪ پاویدون آیداین می باشد این محلول دارای اثرات میکروب کشی خوبی است به طوری که بر روی باکتریهای گرم مثبت، گرم منفی اشکال و ژناتیو باکتریها و اسپور آنها و همچنین بر روی قارچها و ویروسها مؤثر می باشد از این محلول جهت شستشوی پستان گاو قبل و بعد از عمل شیردوشی و همچنین جهت تیت دیپ پستان گاو استفاده می شود. خصوصیت بارز این محلول از بین بردن کلیه میکروارگانیسماهایی است که باعث ایجاد ماستیتیس (Mastitis) ورم پستان می شوند که از جمله می توان از Ecoli نام برد.

روش کار:

۱- ابتدا باید پستان و نوک آن را از حضور موادی مثل علف و خار و خاشاک پاک نمود.

۲- سپس پستان را با محلول ۰/۱ بهسایدین تیت دیپ در آب گرم (۳/۵ درجه سانتیگراد) کاملاً شستشو داد.

۳- پستان را با حوله مخصوص دام خشک نمود.

۴- حال می توانید دستگاه شیردوشی را که قبلاً با محلول ۳٪ بهسایدین تیت دیپ ضد عفونی شده است به پستان دام متصل نمایید.

۵- دستگاه را پس از انجام عمل شیردوشی از پستان جدا نمایید.

۶- سپس بدون اینکه محلول بهسایدین تیت دیپ را رقیق نمایید آنرا به کمک اسپری کردن یا با استفاده از لیوان مخصوص تیت دیپ بر روی سطح نوک آن به کار ببرید.

بهسایدین ۱/۵٪

بهسایدین ۱/۵٪ یک محلول ضد عفونی کننده وسیع الطیف است که حاوی ۱/۵٪ ید آزاد می باشد. این محلول دارای اثرات میکروب کشی خوبی بر روی انواع باکتریهای گرم مثبت، گرم منفی، اسپور باکتریها و اشکال ورژتاتیو آنها، قارچها، کپکها، و ویروسها می باشد. از این محلول برای پیشگیری بیماری نوک پستان دام، ضد عفونی کردن آنها و همچنین به منظور پیشگیری از بیماریهای پستان دام و ضد عفونی کردن آنها استفاده می شود.

روش کار:

۱- ابتدا مطمئن که نوک پستان تمیز و خشک و عاری از هر گونه جسم خارجی مانند علف و خار و خاشاک می باشد.

۲- از محلول ۱٪ (رقیق شده) بهسایداین استفاده نموده تمامی پستان و نوک آن را شستشو دهید و سپس آنها را با حوله های اختصاصی هر دام خشک نمایید.

۳- ۱۵ تا ۳۰ ثانیه صبر کنید حال می توانید دستگاه شیردوشی را که قبلاً با محلول بهسایداین ۳٪ ضد عفونی دشه است به پستان دام متصل نمایید.

۴- پس از قطع دستگاه شیردوشی، لیوان مخصوص عملیات تیت دیپ را تا دو سوم با محلول بهسایداین که قبلاً به نسبت یک سوم رقیق شده است پر نمایید و نوک پستان را تا انتهای درون آن فرو برید.

بهسایداین ۳٪

بهسایداین ۳٪ یک ضد عفونی کننده قوی و مطلوب است که دارای ۳٪ ید فعال می باشد این ماده دارای اثرات ژرمیسیدی وسیعی است به طوری که بر کلیه باکتریها گرم مثبت، گرم منفی اشکال ورژتاتیو باکتریها و اسپور آنها، ویروسها و قارچها اثر کشندگی دارد. از محلول بهسایداین ۳٪ می توان در مرغداریها، دامداریها، همچنین برای ضد عفونی کردن سطوح مختلف در سالنها، ضد عفونی کردن وسایل و تجهیزات و حوضچه های ورودی استفاده نمود. برای ضد عفونی کردن سطوح تمیز

سیقلی شده کف قبلاً شسته شده باشد از محلول رقیق یک در پنجاهم در آب استفاده می شود و برای ضد عفونی کردن اطاق عمل، سالنهای نگهداری دام و طیور، کف، دیوار و سقفها و توالتها و یا چکمه های کارکنان و عابران پیش از ورود به سالن نگهداری و با اطاق معاینه دام و حیوانات در کلینیکهای دامپزشکی می توان از محلول ۱٪ بهسایدین ۳٪ در آب استفاده کرد.

بسته بندی: در ظروف ۴ لیتری پلی اتیلن پلمپ شده بسته بندی می گردد.

پاویدون آیداین ۱۰٪ (بتادین)

موارد استعمال: محلول پاویدون آیداین ۱۰٪ بهسا یک ضد عفونی کننده بسیار قوی و وسیع الطیف می باشد که بر روی باکتریهای گرم مثبت، گرم منفی، اشکال باکتریها، اسپور باکترها، قارچها و ویروسها و کپکها اثر کشندگی بسیار خوبی از خود نشان می دهد.

ضد عفونی زخم، خراش، ساییدگیهای پوستی، ضد عفونی دهان و زبان دام ضد عفونی سطح خارجی پستانها و سطح پوست، ضد عفونی محل قبل و بعد از عمل جراحی، به صورت رقیق شده برای بهداشت جایگاه دام و طیور (با استفاده از دستگاه سمپاش) و از بین بردن عوامل میکروبی و ویروسی و قارچی و بیماریها و همچنین وسایل و شیردوشها.

در مرغداری:

۱- برای ضد عفونی تجهیزات و قفس ها ۲۵ میلی لیتر در یک لیتر آب.

۲- برای ضد عفونی کردن فضا و وسایل جوجه کشی ۱۰۰ میلی لیتر در یک لیتر آب.

در گاوداری:

۱- برای ضد عفونی کردن وسایل ۲۵ میلی لیتر در یک لیتر آب.

۲- برای ضد عفونی فضای دامداری ۱۰۰ میلی لیتر در یک لیتر آب.

ضد عفونی چند فنلی شماره ۱ به آسا

موارد مصرف: محلول به آسا شماره یک، ضد عفونی کننده قوی علیه کلیه

میکروبهای بیماریزا و مخصوصاً میکروب سل می باشد و جهت ضد عفونی کردن و

مبارزه علیه مایکوباکتریوم توبرکولوزیس بویس عامل بیماری «سل گاوی» و مبارزه

با عوامل بیماری پرسلون «تب مالت» در دامداری بکار می رود.

ضد عفونی کننده وسیع الطیف علیه عوامل بیماری شایع در مرغداری و دامداری

مانند پلوروم، وبای مرغان، آبله، لارنگوتراکثیت، برونشیت و مخصوصاً دام و طیور

اعم از کف، دیوار، اشیاء و وسایل و نیز حوضچه های ورودی به سالنها و قسمتهای

مختلف استفاده نمود.

طریقه مصرف: سطوح تمیز شده را با محلول یک در دویست و پنجاه به کمک پارچه،

ابر، اسپری و یا زمین شور کاملاً مرطوب و آغشته به محلول نمایید و بگذارید خشک

شود در موارد سطوحی که آلودگی زیاد دارند و یا شستشوی آنها مشکل است از محلول یک در ۱۲۵ استفاده کنید.

فرمالکس (ضد عفونی ترخینی - دوجزئی)

موارد مصرف: جهت ضد عفونی کردن کلیه اماکن سر بسته دامی و طیور شامل سالنهای پرورش مرغ، سالنهای جوجه کشی و مکانهای دربسته بهداشتی دیگر.

مقدار و روش مصرف:

۱- سالنهای پرورش:

به ازای هر ۴۰۰-۳۰۰ مترمکعب فضا، اول مایع را در داخل یک ظرف فلزی کاملاً تمیز (ترجیحاً ۲۰ لیتر) ریخته سپس پودر را به آن سریعاً اضافه نمائید. مخلوط را به سرعت به هم زده و به سرعت از محل آن دور شوید. عملیات را از بالای سالن شروع کنید و با سمت درب خروجی خاتمه دهید. قبلاً درها و منافذ خروجی را بسته ۱۰-۱۲ ساعت به همان صورت باقی بگذارید.

برای کسب بهترین نتیجه، ورود و خروج جوندگان و پرندگان را کنترل، همچنین وجود حرارت ۲۵ درجه سانتیگراد و رطوبت حدود ۷۵٪ الزامی است (هم زدن حدود

۱۰-۱۵ ثانیه کلیه موارد ضد عفونی را متصاعد می نماید)

۲- دستگاهای جوجه کشی:

تخم مرغهای داخل /// : با غلظت ۲ برابر در فضا (۲۰ دقیقه) جوجه های داخل هچر:

با غلظت ۱ برابر در فضا (۳۰ دقیقه)

سالن انکوباتور: با غلظت ۱/۵ برابر در فضا (۳۰ دقیقه)

سالن هچری: با غلظت ۳ برابر در فضا (۳۰ دقیقه)

سالن شستشو: با غلظت ۳ برابر در فضا (۳۰ دقیقه)

کارتن حمل و نقل جوجه: با غلظت ۳ برابر در فضا (۳۰ دقیقه)

کامیونها: با غلظت ۵ برابر در فضا (۲۰ دقیقه)

جرمی سایدپی (ضد عفونی کننده)

دسته دارویی: ضد عفونی کننده و آنتی بیوتیک مختلط

شاخص های اختصاصی:

ضد عفونی کننده ای است فوق العاده قوی و مؤثر که قادر است در محیطهای کثیف

و سرشار از ترشحات و سایر آلودگی ها بدون نیاز به تمیز کردن اثرات ضد عفونی

کنندگی خود را اعمال کند. ضد عفونی کننده ای است کاملاً ایمن به نحوی که می توان

آن را جهت پیشگیری از بیماریهای ویروسی، باکتریایی و قارچی به صورت اسپری

تنفسی در سالن های مرغداری روی جوجه ها اسپری کرد. ضد عفونی کننده است

کاملاً بی خطر که می توان از آن برای ضد عفونی و پاک کردن تمامی سطوح و

ظروف از انواع ویروس ها، باکتریها و قارچها استفاده کرد.

طیف اثر: ضد عفونی کننده ای وسیع الطیف که روی انواع قارچها، اسپورها، باکتریها، ویروسهای غشاء دار و ویروس تب برفکی در ۳۰ دقیقه، انواع قارچها و اسپورها در ۱۵ دقیقه، انواع باکتریها را طبق جدول دزها از بین می برد.

جدول دزها

نحوه مصرف	دز مصرفی	موارد مصرف
شستشو	۱ لیتر در ۲۰۰ لیتر آب	ضد عفونی سالن های مرغداری و دامداری
شستشو	۱ لیتر در ۲۰۰ لیتر آب	ماشین های جوجه کشی
شستشو یا غوطه ور سازی	۱ لیتر در ۲۰۰ لیتر آب	ظروف و وسایل شیردوشی
اسپری یا شستشو	۱ لیتر در ۱۰۰ لیتر آب	پاک سازی محیط از کلیه گونه های قارچی
اسپری یا شستشو	۱ لیتر در ۱۵۰ لیتر آب	ضد عفونی مکان ها هنگام جراحی و زایمان
اسپری روی جوجه ها	۱ لیتر در ۱۵۰ لیتر آب	اسپری تنفسی سالن های مرغداری
شستشو	۱ لیتر در ۸۰ لیتر آب	شستشوی زخمهای میکروبی و قارچی
پر کردن حوضچه	۱ لیتر در ۵۰ لیتر آب	حوضچه های ورودی

داروهای ضد سوء هاضمه و ضد نفخ

پودر ضد سوء هاضمه (پودر خوراکی)

دسته دارویی: تنظیم میکروفلور شکمبه

موارد مصرف: این دارو برای طبیعی کردن فعالیت شکمبه در ناراحتی های گوارشی اولیه و ثانویه در نشخوارکنندگان کاربرد دارد. این ترکیب جهت درمان اختلالات گوارشی مانند مسمومیت غذایی، ناراحتی های شدید گوارشی ناشی از تغییر رژیم غذایی و اعمال جراحی در استوئمی اولیه و ثانویه در گاو و گوسفند و بز و شتر مورد استفاده قرار می گیرد. همچنین این دارو بدنبال انجام عمل رومینوتومی کمک زیادی به تحریک فعالیت طبیعی شکمبه می نماید.

مقدار و روش مصرف: پودر ضد سوء هاضمه را با مقدار مناسبی آب آشامیدنی (۱-۲ لیتر) مخلوط کرده و بوسیله بطری یا سوند مخصوص مری به دام بخورانید.

گاو و شتر: ۲ بسته در روز

گوسفند و بز: ۰/۵ بسته در روز

در صورت لزوم می توان پس از ۲۴ ساعت درمان را تکرار نمود.

بسته بندی: ساشه ۵۰ گرمی

اشتها آور (Ruminotiric) (پودر خوراکی)

دسته دارویی: اشتها آور

موارد مصرف: این ترکیب در موارد بی اشتهاهی، آتونی شکمبه، انباشتگی شکمبه، عدم نشخوار در گاو، اسب، گوسفند و بز مورد استفاده قرار می گیرد.

مقدار و روش مصرف: یک ساشه برای هر ۲۰۰-۳۰۰ کیلوگرم وزن حیوان (گاو و

اسب) یک پنجم ساشه برای هر ۶۰-۴۰ کیلوگرم وزن حیوان (گوسفند و بز)

این مقدار را رد دو نوبت و به فاصله ۱۲ ساعت به حیوان داده می شود.

دارو را به یکی از دو طریق زیر به کار برید:

- ابتدا پودر را با مقدار مناسبی آب آشامیدنی مخلوط کرده و به وسیله بطری یا

سوند معدی به دام بخورانید.

- پودر اشتها آور را با مقدار کمی از غذای حیوان مخلوط کرده و به حیوان بخورانید.

بسته بندی: ساشه ۱۵ گرمی

بلوترو (محلول خوراکی)

دسته دارویی: ضد نفخ گازی و کفی

موارد مصرف: از این دارو می توان برای درمان نفخ کفی و نفخ گازی در

نشخوارکنندگان استفاده کرد. به طور کلی در حالتی که نفخ توسط یکی از عوامل

ایجاد شده باشد استفاده از این دارو توصیه می شود.

- مصرف علوفه آبدار و تازه، تغذیه با گیاهان پربرگ خانواده گرامینه و لگومینه (بخصوص در فصل بهار)

- مصرف بیش از حد کنسانتره و غذاهای نرم و آردی شکل - تغییر جیره غذایی از علوفه خشک به علوفه تازه - جیره غذایی نامتعادل - سوء هضم ناشی از تغذیه با علوفه نارس یا مواد غیرمغذی، خوردن جفت - کاهش ترشح بزاق - به هم خوردن فلومیکروبی دستگاه گوارش، آتونی شکمبه ناشی از اختلالات عصب واگ، آشالازی اسفنگتر نگاری - هزارلایی و دریچه پیلور ناشی از ضعف اعصاب تعصیب کننده عضلات ناحیه نگاری و هزارلا استفاده از مقادیر زیاد ساپونین در جیره غذایی که باعث افزایش کشش سطحی می شود.

مقدار و روش مصرف: در گاو ۲۰-۳۰ میلی لیتر و در گوسفند ۱۰-۵ میلی لیتر از این دارو را با مقدار کمی آب مخلوط کرده و به آهستگی به دام بخورانید. در صورت نیاز ۱۰ ساعت بعد می توان تجویز دارو را تکرار کرد. - بهتر است دارو به کمک سوند معدی خورانده شود زیرا:

اولاً: باعث تسهیل خروج گازها می شود.

ثانیاً: تمامی دارو، وارد شکمبه شده و به سرعت عمل آن را افزایش می دهد و از بروز پنومونی استنشاقی جلوگیری به عمل می آید.

- در موارد حاد که دام به علت نفخ شدید زمین گیر می شود می توان این دارو را مستقیماً داخل شکمبه تزریق نمود.

توجه: چون در مواقع نفخ مقادیر زیادی هیستامین ترشح می شود، لذا استفاده از آنتی هیستامینها به شکل تزریقی به طور همزمان توصیه می شود.

بسته بندی: شیشه های ۱۲۰ میلی گرمی

بیهوش کننده ها، بی حس کننده ها و ضد التهاب ها

آسپرومازین ۲٪

دسته دارویی: آرام بخش

شکل دارو: محلول تزریقی

موارد مصرف: تسکین دهنده و آرامبخش

مقدار و نحوه تجویز: تزریق عضلانی یا تزریق آهسته وریدی

اسب، گاو و گوسفند: داخل وریدی ۰/۲۵ میلی لیتر به ازای ۱۰۰ کیلوگرم وزن بدن

سگ و گربه: داخل وریدی ۰/۱ میلی لیتر به ازای ۱۰ کیلوگرم وزن بدن

داخل عضلانی: ۰/۵-۰/۱ میلی لیتر به ازای ۱۰ کیلوگرم وزن بدن

بسته بندی: ویال ۵۰ میلی لیتر

وتاکوئید (دگزامتازون)

دسته دارویی: ضد التهاب استروئیدی

موارد مصرف:

کتوزگاو (استونمی)، حالت شوک و استرس، آرتریتهای غیر عفونی، تاندونیت، استئوآرتريت، التهاب و تروسینیویالهای وتري، التهاب جلدی بوریست، درماتیت،

واژینیت، سندروم آمیزم ریوی گاو، پنومونی آتیپیک در گاو، آلرژی

مقدار مصرف:

اسب و گاو: ۱۵ - ۵ میلی لیتر

گوساله، گوسفند و بز: ۲/۵ - ۱ میلی لیتر

سگ: ۱ - ۰/۲۵ میلی لیتر

گربه: ۰/۵ - ۰/۲۵ میلی لیتر

نحوه مصرف: این دارو به شکل عضلانی، داخل وریدی، زیر جلدی و داخل مفصلی

مورد استفاده قرار می گیرد.

موارد منع مصرف:

این دارو در مواقع وجود عفونت، بدون استفاده از آنتی بیوتیک نباید مورد استفاده

قرار گیرد. در سه ماه آخر آبستنی در گاو استفاده گردد. زیرا احتمال سخت زایی یا

سقط جنین را افزایش می دهد. از این رو دارو همراه سایر داروهای ضد التهابی غیر

استروئید استفاده می شود.

بسته بندی: ویالهای ۵۰ میلی گرمی در جعبه های یک عددی

لیدوکائین (محلول تزریقی)

دسته دارویی: بی حس کننده

موارد مصرف: ایجاد بی حسی موضعی در اعمال جراحی، کنترل انقباضات نابجای بطنی و تاکیکاردی، استفاده هنگام انجام لارنگوسکوپی، تسهیل معاینات، تسکین درد، خارش، التهاب، اختلالات پوستی خفیف، زخم های جزئی، ضایعات پوستی ناشی از مواد محرک.

مقدار و طریقه مصرف:

دامهای بزرگ: بی حسی تزریقی در محل مشخص ۱۰ تا ۱۵ میلی لیتر در محل مورد نظر

دامهای کوچک: بی حسی کره چشم ۱ تا ۲ میلی لیتر

بی حسی پلک چشم ۱ تا ۲ میلی لیتر، بی حسی برای دندان و جراحی روی لثه ۱ میلی لیتر، بی حسی روی اپیدورال ۱ تا ۳ میلی لیتر در سگ و گربه.
به صورت داخل فضای اپیدورال و زیر جلدی استفاده می شود.

بسته بندی: ویالهای ۵۰ میلی لیتری

زایلا (محلول تزریقی) رامپون

موارد مصرف: ایجاد آرامش در حیوانات در اعمالی از قبیل سم چینی، جا زدن رحم، انواع جراحیها و شاخ بری استفاده فراوان دارد. همچنین می تواند به عنوان یک ضد

درد کوتاه اثر در کولیک اسب به کار رود. مدت زمان اثر آرامبخشی این دارو در نشخوارکنندگان طولانی تر از تک سمی هاست. زایلارین می تواند به عنوان پیش بیهوشی در جراحیهای بزرگ مثل سزارین به کار رود.

میزان مصرف:

گاو: ۰/۲۵ - ۰/۵ میلی لیتر به ازای ۱۰۰ کیلوگرم وزن بدن (جهت ایجاد آرامش و جراحیهای کوچک) ۱ میلی لیتر به ازای هر ۱۰۰ کیلوگرم در جراحیهای بزرگتر.
اسب: ۴ میلی لیتر به ازای ۱۰۰ کیلوگرم وزن بدن، وریدی یا ۱۰ میلی لیتر به ازای ۱۰۰ کیلوگرم عضلانی.

گوسفند و بز: ۰/۱۵ میلی لیتر به ازای ۱۰ کیلوگرم وزن بدن عضلانی

سگ: ۰/۱۵ میلی لیتر به ازای ۱ کیلوگرم وزن بدن عضلانی یا وریدی

گره: ۰/۱۵ میلی لیتر به ازای ۱ کیلوگرم وزن بدن زیر جلدی یا عضلانی

وتانیل ۲۰٪ (فنیل بوتازون)

دسته دارویی: ضد التهاب غیر استروئیدی

موارد مصرف: فنیل بوتازون یک عامل برای تسکین حالات التهابی که در ارتباط با سیستم استخوانی عضلات هستند از قبیل آرتريت، استشوارتريت، لامیناییتیس، تاندونایتیس، میوزیت در سگ و اسب به کار می رود.
مقدار و روش مصرف: این دارو باید از راه وریدی و به آهستگی تجویز گردد.

فنیل بوتازون به صورت پماد موضعی نیز در تسکین و ضد التهاب استفاده می شود.

از ضد التهابهای دیگر می توان فلونکسین و کتوفن را نام برد.

داروهای آنتی هیستامین

پرومتازین (محلول تزریقی)

دسته دارویی: آنتی هیستامین

موارد مصرف: این دارو در واکنشهای آلرژیک، آریتم پوست و مخاط شوکهای ناشی

از عفونتها، کهیر، ادم، خارش، شوک آنافیلاکتیک، تنگی برونش، آمفیژم ریوی و گزش

حشرات بکار می رود.

مقدار و روش مصرف: این دارو از طریق داخل عضلانی و با مقدار گفته شده در زیر

استفاده می شود.

گاو: ۵ تا ۲۰ میلی لیتر

گوساله: ۲ تا ۶ میلی لیتر

اسب: ۵ تا ۲۰ میلی لیتر

سگ و گربه: ۰/۵ تا ۲ میلی لیتر

بسته بندی: ویالهای ۲۰ میلی لیتری مولتی دز

تریپلن آمین:

گروه دارویی: آنتی هیستامین

شکل دارویی: محلول استریل تزریقی

موارد مصرف:

اسب: تورم تاج سم (Laminitis) ، حساسیت غذایی، گزش حشرات، ادم ریوی، کهیر

گاو: کهیر، تنگی نفس، شوک، آنافیلاکتیک، توکسی همراه با عفونتهای باکتریایی با

بیمای گوارشی

سگ و گربه: اگزما، تنگی نفس، کونژکتویت آلرژیک

مقدار مصرف:

اسب و گاو: ۱ میلی لیتر به ازای هر کیلوگرم وزن بدن ۲ تا ۳ بار در روز

سگ و گربه: ۱ - ۰/۵ میلی لیتر به ازای هر کیلوگرم وزن بدن ۲ بار در روز

روش مصرف: فقط به روش عضلانی تزریق گردد.

بسته بندی: این دارو در ویالهای ۲۰ و ۱۰۰ میلی لیتری عرضه می شود.